

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
17:37	17:49	17:58	17:47	17:40	17:56	17:49	17:59	17:57	17:40	כניסת שבת
18:52	18:49	18:52	18:52	18:51	18:53	18:51	18:51	18:52	18:51	יציאת שבת
19:28	19:29	19:31	19:27	19:31	19:29	19:29	19:29	19:29	19:31	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

Dirshu
דרשו'ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה שלחו מייל ל - Dirshu@dirshu.co.il

יום חמישי ד' תשרי תשע"ו | פניני פרשת השבוע פרשת וילך - שבת שובה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

איזו הפתעה ציפתה לנו צעיר בתחנת הרכבת לאחר 3 שנים של היעדרות מביתו?

הנהנתי בראשי הרגשתי קצת לא נוח מכך שנתפסתי במבטי, אך ציפיתי לתשובתו.

"ובכן, אספר לך מה עבר עלי עד עתה, ואולי כך תבין" אמה ועיניו הפכו למהורהרות משהו.

"הנסיעה הזו, היא נסיעתי הראשונה לאחר 3 שנים בהם לא נסעתי ואף לא יצאתי לרחובה של עיר. הייתי אסיר שלוש שנים בבית הסוהה מדוע, אתה שואל? ובכן, אני מגיע ממשפחה ענייה ובאחד הימים, בהם הייתי זקוק לסכום של כסף בדחיפות, הלכתי וגנבתי סכום כסף קטן על מנת שאוכל להשתמש בו. אני יודע שעשיתי מעשה שלא ראוי לעשות, ואני מצטער על כך, אולם כאב לי ביותר כאבו של אבי. השמועה התפשטה חיש מהר על דבר הגניבה, אנשים באו וטרחו להודיע לאבי עד כמה בנו הוא גנב. ביישו אותו, גרמו לו צער נורא.

לא ידעתי שהמעשה שעשיתי יגרום צער כה רב לאבי. בכל מקום אשר פנה הזכירו לו את דבר הגניבה. במשפט שנערך מיד לאחר מכן גזרו עלי 3 שנות מאסר. אבי לא ידע את נפשו מרוב כאב ובושה. עכשיו, לאחר שהשתחררתי מבית הסוהה, רציתי כל כך לחזור הביתה, לראות את אבא, להתחרט, לבקש סליחה, אבל... לא ידעתי אם יסכים לקבלני לאחר עגמת הנפש

העצומה שגרמתי לו. החלטתי לכתוב לו מכתב.

כתבתי לו שאני, בנו, רוצה מאוד לחזור לראותו, ואני מצטער על הכל, אך אינני יודע אם חפץ הוא שאשוב הביתה. "לכן אבא", כך כתבתי, "יש לי בקשה יחידה: אם רוצה אתה שאשוב לביתך, אני מבקש שתתלה בתחנה צעיף כתום, כך אדע שקיבלת אותי ואני יכול לרדת בתחנה, כך אדע שאני יכול לחזור... אבל..." "הרים אלי הבחור עיניים דומעות, "אם לא יהיה בתחנה צעיף כתום, אדע שאבא לא אבה לקבלני ועלי להמשיך הלאה ברכבת, לנסוע ליעד בלתי ידוע, ולא לחזור עוד לעולם..."

אתה מבין?" אמר לי "אני מסתכל בכל תחנה, בכל מקום, לראות אם יש צעיף כתום תלוי, אני מתבונן ומחפש, אולי אבא תלה את הצעיף בתחנה אחרת כדי לא להתבייש בי בעיירה שלו, ואולי אני צריך לרדת

הרב בנימין בירנצוויג

"שִׁנְיָהּ יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקֵיךָ כִּי כְשִׁלְתָּ בְעֹנֶקְךָ" (הפטרה - יד, ב-ג)

"דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. הקב"ה ממציא עצמו אלינו כדי שנחזור בתשובה, הוא מציע את קרבתו אלינו כדי להגן עלינו במשפט, היש סגור גדול מהשופט העליון המציע את שירותי הסנגוריה לעומדים במשפט?!

אבל יש לכך תנאי: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'!" הראו רצון לשינוי, והוא יגן עליכם בדין. הקב"ה, אב הרחמים, קרוב אלינו בימים אלו, ורק אחרי שנראה לו שרצוננו להתקרב אליו מתוך ידיעה שיש דין ויש דיין,

יש משפט שבו כל אדם נשפט על מעשיו, ועליו לתקן את מעשיו, וכאשר האדם יודע זאת, הרי רעד ופחד עובר בבושרו, מי יאמר זיכיתי מעשיו? או אז הקב"ה כבר מזמין עצמו אליו לקבלו בתשובה שלמה.

הסיפור המרגש הבא, המסופר מפי עד ראה שהיה נוכח במקום, מלמד רבות עד כמה גדולה אהבתו של הקב"ה אלינו. על אף שחוטאים אנו לפניו, וברגע בו מראים אנו סימני חרטה ורצון אמיתי לחזור, זוהי כבר סיבה לפרץ של קירבה ואהבה מצד הקב"ה לקבלנו.

וכך מספר אותו יהודי:

נכנסתי לרכבת והתיישבתי על אחד המושבים. שקשוק גלגלים, צפירה, והרכבת החלה לנסוע. לאחר זמן מה צד את תשומת ליבי הבחור שישב לצדי. לא, לא היה לו מראה מוזר או שונה, אך משהו בהתנהגות שלו גרם לי להתבונן בו: בכל פעם בה הרכבת עצרה, הוא התבונן החוצה בצפייה, כאילו נצמד לחלון. הוא לא היה רגוע ולא שקע בשינה או בקריאת ספר כשאר הנוסעים, הוא היה דרוך, כל תזוזה גרמה לו להביט שוב ושוב בחלון, כאילו חיכה למשהו--

הסתכלתי בו ומבט של תמיהה על פני. כנראה שהבחין במבטי הבוחנים ופנה אלי: "אתה בטח לא מבין מדוע אני מתבונן בחלון", שאל קבע.

הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל מרא דארעא דישראל, שוכב על ערש דווי וכל כולו שקוע בסוגיות הש"ס והפוסקים. כשסיים את המשא ומתן בעניין, העלה חיוך דק על שפתיו ואמר: "הנה יש לי ראייה והוכחה שאני עדיין בחיים..."

מעשה הפלא שסיפר מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, על שהתרחש איתו לפני פטירתו של הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל

ידעו להחליט אם הרב נמצא בהכרה ויודע מה נעשה איתו אם לאו. בצהרי היום הגיע לביתו הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ועמד שעה ארוכה ליד מיטתו של הרב. והנה, לפתע, פתח הרב בענגיס את עיניו, וכשהבחין בידידו העומד לידו, נענה הרב ואמר שהוא בעצמו מסופק אם הוא עדיין בחיים, ולכן הוא רוצה לעשות ניסיון ובחינה עצמית לבירור מצבו. הרב בענגיס ביקש מהגרי"ש אלישיב שיספר לו מה דנו היום בבית הדין. הגרי"ש הציע בפניו שאלה חמורה שדנו בה. לאחר הרצאת פרטי וצדדי השאלה, החל הרב בענגיס לצטט לשונות מהגמרא הקשורים לעניין, והמשיך בהבאת הוכחות מדברי הראשונים. המעמד היה מבהיל ומרגש - לראות את הרב שוכב במיטתו על ערש דווי, וכל כולו שקוע בסוגיות הש"ס והפוסקים. כשסיים הרב בענגיס את המשא ומתן בעניין, העלה חיוך דק על שפתיו

ואמר: 'הנה יש לי ראייה והוכחה שאני עדיין בחיים...' לאחר זמן קצר יצאה נשמתו בטהרה.

(לב ישראל - רבי ישראל גרוסמן)

"לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (דברים ל"א, ב')

שנינו במסכת סוטה (יג): "לא אוכל עוד לצאת ולבוא", מאי לצאת ולבוא, אילמא לצאת ולבוא ממש, והכתיב "ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו לא נס ליחה", (פרש"י: לא ברח לחלוחית כחו), וכתיב "ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו", ותניא שתים עשרה מעלות היו שם, ופסען משה בפסיעה אחת. (רואים אנו שכחו היה במתניו). א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן: לצאת ולבוא - בדברי תורה, מלמד שנסתתמו ממנו שערי חכמה. סיפר הגרי"ש אלישיב

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

זצוק"ל: לפני פטירתו של הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל, מרא דארעא דישראל, בשכבו על ערש דווי, אירע מעשה פלא. יום אחד שכב הרב זמן רב בעיניים עצומות, ולא הגיב כלום לנעשה סביבו. בני ביתו לא

איזו הפתעה ציפתה לנער צעיר בתחנת הרכבת לאחר 3 שנים של היעדרות מביתו?

<<< המשך מעמוד 1

מוקדם יותר:

הרכבת עצרה בתחנה לה חיכינו כל הדרך. הצעיר מביט לתוך מראה התחנה הנשקפת, כולו מבולבל... לא, לא, לא היה שם צעיר כתום... הא מסתכל שוב ומשפשף את עיניו בתדהמה... לא היה שם צעיר כתום... היו שם עשרות צעפים כתומים! כל התחנה הייתה מלאה בצעפים מתנופפים ברוח. קוראים לבן לשוב הביתה. ואבא, אבא עמד שם מחכה, מצפה לבנו אהובו, ועל צווארו - צעיר כתום אבינו מלכנו אין לנו אבא אלא אתה!!!

"והיכן באמת התחנה הקרובה לביתך?" שאלתי אותו. "בעוד מספר תחנות", ענה הבחור, "ואם לא יהיה שם צעיר כתום, אמשיך הלאה בדרכי..." פלט בקול צרוד. עכשיו, לא רק הוא הביט בחלון. שנינו נצמדנו לשמשת הזכוכית, מביטים בכל תחנה, מחפשים סימן לצעיר, לצעיר הכתום. "בעוד שתי תחנות - זו התחנה שליד הבית שלי", הוא לחש לי. ושנינו הבטנו בעיניים מצועפות דרך החלון. הרכבת עצרה בתחנה נוספת, נותרה עוד תחנה אחת. התחנה האחרונה! אחזנו בחלון כמבקשים לצאת דרכו, עתה, היינו שנינו מתוחים, מצפים, מחכים, מי יודע?....

ביום כיפור יש עניין לרצות את חברו אף על דברים שהוא מקפיד עליהם ללא סיבה

עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו...

הרב ישראל ליוש

הגמרא ביומא, דף פ"ז ע"ב, מספרת על רב שהיה לומד פרשה מהנביאים או מהכתובים עם רבי, ותוך כדי לימודם נכנס ר' חייא ורצה אף הוא ללמוד עם רב את הפרשה, ומשום כך חזר רב לראש הפרשה.

לאחר מכן, נכנס גם בר קפרא ואף הוא רצה ללמוד איתם, וגם עברו חזר רב לראש הפרשה.

נכנס ר' שמעון ברבי, וכדי שגם הוא ילמד את הפרשה חזרו שוב לראש הפרשה.

אך כאשר נכנס ר' חנינא בר חמא וגם רצונו היה ללמוד את הפרשה הנלמדת, אמר רב: 'כולי האי נהדר וניזיל' - 'וכי כה הרבה פעמים אחזור לראש הפרשה? והחליט שהוא לא חוזר עבור ר' חנינא בר חמא לראש הפרשה.

ר' חנינא הקפיד על רב.

הלך רב לפייסו בשלושה עשר ערבי יום כיפור, ור' חנינא לא התפייס.

כותב ה"שפת אמת" שלר' חנינא לא היתה סיבה להקפיד על רב, כי רב לא היה מחוייב לחזור בשבילו שוב על הפרשה, אבל כיון שלאחרים הוא חזר, א"כ היה בכך בזיון על כך שלר' חנינא הוא לא חזר, לכך הוא הקפיד עליו והלך רב לפייסו.

עוד כותב ה"שפת אמת", שאכן לא היתה לר' חנינא סיבה להקפיד על רב, אך רב הלך לפייסו בערבי יום כיפור, מפני

שביום כיפור יש עניין לרצות את חברו אף על דברים שהוא מקפיד עליהם ללא סיבה.

רבי שמשון אב"ד זיבלין, היה מתמיד עצום וגדול בתורה, וכשיעור גדולתו בתורה - כך הייתה מידת צניעותו. מעטים מאוד ידעו על קיומו ועל עוצם גאונותו וצדקותו.

כאשר התמנה למשרת הרבנות בעיירה זיבלין, הוא התנה עם ראשי הקהילה שני תנאים:

א. שרק על פיו יישק כל דבר חשוב בחיי הקהילה!

ב. מכיון שכל השבוע הוא רוצה להשקיע בלימוד התורה, ואינו רוצה שיפריעו לו בלימודו - לכן הוא יקבל קהל רק במוצאי שבתות. וכך היה יושב בביהמ"ד והוגה בתורה ברציפות מיום ראשון עד ערב שבת.

פעם אחת, יצאה הרבנית לשוק לקניות לשבת, והנה היא רואה בחנות הדגים דג נאה ומכובד לכבוד שבת. עז היה חפצה לקנותו, אך בדיוק ברגע זה הגיעה לחנות הדגים אף אשתו של גביר העיירה, ובראותה את הדג

המכובד, מיהרה גם כן לקנותו ולהעלותו על שולחנה העשיר לכבוד שבת. ויכוחים לא קלים התעוררו בין הרבנית לאשת הגביר על קניית הדג, ותוך כדי שהגבירה מציעה מחיר גבוה על הדג, היא מטיחה דברים קשים ופוגעים ברבנית, בסגנון: "מה לך ולדג כה מכובד, אך טבעי שמקומו של דג נאה - יאה הוא על שולחנו - שולחן עשירים".

דבר הוויכוח ופרשת הדג עשו כנפיים, וכל העיר נעשתה כמרחקה. "הייתכן שאשת הגביר תבזה כך את הרבנית?!" טענו כולם, "הרי אשת חבר כחבר. פגיעה ברבנית כמוה כפגיעה ברב", הוסיפו בני העיר לטעון, ומשכך, הוחלט ע"י ראשי הקהילה לארגן כנס מחאה על פגיעה בכבוד התורה.

אך בעיה אחת נקרתה בדרכם - הרי הרב התנה עמם שלא יעשו דבר בלי לשאול את דעתו, ועתה רק יום רביעי ולפני מוצאי שבת אי אפשר להתיעץ עמו ולקבל את הסכמתו על קיום כנס המחאה.

באו ראשי הקהילה אל הרבנית ואמרו לה: "ידוע תדעי כי ליבנו עמך,

ולא ניתן לאף אדם לבזותך, אף אם תהיה זו אשת הגביר. חפצים אנו לעשות מחאה גדולה בחוצות העיר על דבר הביזוי, אך כיון שאי אפשר לשאול את דעת הרב עד מוצאי שבת, לכן הכשירי נא את הקרקע אצל הרב במשך השבת, ספרי לו על דבר הביזיון הגדול שעברת ע"י אשת הגביר, כך שכאשר נבוא במוצאי שבת - הוא כבר ידע מהעניין, ואף יחוש כמה נפגעת מסיפור זה, ואז בוודאי יאשר לנו את קיום המחאה".

בליל שבת, כאשר חזר הרב מבית הכנסת, ראה שאשתו, הרבנית, לא יושבת ליד השולחן,

כי אם ערכה לעצמה שולחן קטן בקרן זוית. "מה קרה?" שאל הרב, "מדוע אינך יושבת ליד השולחן יחד עם כולם?"

תמה.

סיפרה לו הרבנית את כל קורותיה עם אשת הגביר, והוסיפה: "כל העיר בטוחים שהצדק עמה, ואף רוצים לארגן כנס מחאה לכבוד התורה, אך כיון שאתה מסתגר בד' אמות של הלכה אי אפשר לארגן כלום!"

פייס הרב את הרבנית ואמר לה: "הסירי דאגה מלבך! הכל יהיה בסדר. עכשיו שבת קודש, בואי, שבי ליד השולחן ונסעד את סעודת השבת יחדיו, כראוי לכבוד השבת".

הסכימה הרבנית לבקשת הרב, ובלבה חשה כי השיגה את מבוקשה. ודאי הבין הרב את חומרת העניין, ובמוצאי שבת, כשיבואו ראשי הקהילה הם כבר יקבלו את הסכמתו לקיום המחאה.

כאשר נעמד הרב לקדש על היין, שאל את הרבנית: "תגידי לי, בבקשה, מתי ארע כל הספור הזה?"

פעם אחת בליל היום הקדוש האריך רבי יעקב בתפילת הלחש, כאשר פסע את שלש הפסיעות ב'עושה שלום', ניגש אליו העשיר וסטר לו על לחיו לעיני כל הקהל, והוסיף לגעור בו על ש'הטריח' את כל קהל הקודש

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן על המעשה הנורא שהתרחש עם אביו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין

מה אתה סח... כי ב'תוך כדי דיבור' מחלתי וסלחתי לעשיר שפגע בי בלב שלם ובנפש חפצה, אין לי עליו כל טינה והקפדה בלב ח"ו. בלילה ההוא חזה רבי יעקב מחזה אלוקים בחלומו, וגילו לו שבשכר וותרנותו יזכה להוליד בן שיאיר עיני ישראל בתורה, לתקופת השנה נולד לו הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע שהאיר את העולם בקדושתו.

עוד נוסחא יש בסיפור זה, שרבי יעקב שימש כ'שמש' בביהמ"ד, והיה מחלק 'מחזורים' לפני התפילה לכל המתפללים כנהוג באותם הימים, והנה בשנה זו כשחילק המחזורים לפני כל נדרי החליט עשיר פלוני כי לפי כבודו הרם היה על ר' יעקב

לתת לו מחזור לפני כמה אחרים שהקדימם לפניו, 'העשיר יענה עזות' ניגש אל ר' יעקב וסטרו בפניו... לעיני כל הקהל שנאלמו כיצד יתכן שיהודי יעשה 'מעשה לסטור' ברגעים האחרונים לפני כל נדרי - מה עשה ר' יעקב, מיהר ל'מערבה' של ביהמ"ד נתיישב על הארץ לאחורי התנוו, ואמה, אם גרמתי ליהודי לכעוס כל כך בעיני כ"ב בין השמשות, הרי עלי לקבל נזיפה ונידוי וביקש משלושה אנשים שיתירו לו הנידוי... שתיקה זאת עוררה רעש גדול בשמים, ובאותו הלילה נתבשר על לידת בן קדוש זה. (מאורי אש, ועוד)

(באר הפרשה מסעי)

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

ס'לח לנו מחל לנו כפר לנו' מסופר על הרה"ק המקובל רבי יעקב, אביו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע (היה מקובל גדול נסתר במעשיו, ושימש כשמש בביהמ"ס דיאנובה) שנים רבות היה חשוך בנים רח"ל, וזכה בכך כזה שהאיר את עיני העולם על ידי מעשה שהיה, שלרוב גדולתו שימש ר' יעקב כשליח ציבור בביהמ"ד בימים הנוראים, פעם אחת בליל היום הקדוש האריך ר"י בתפילת הלחש של מעריב מעט יותר מהרגלו, והדבר עורר כעסו של אחד העשירים שהיה מנכבדי הקהילה - מדוע עלינו להמתין זמן רב כ"כ לש"י.

ויהי כאשר פסע רבי יעקב את שלש הפסיעות ב'עושה שלום', ניגש אליו העשיר עונה עזות וסטר לו על לחיו לעיני כל הקהל והעדה, והוסיף לגעור בו על ש'הטריח' את כל קהל הקודש, מתפללי ביהמ"ד רצו למחות באותו רשע אך רבי יעקב השתיק אותם, וכמו שלא אירע דבר שב 'לעמוד' ופתח בנעימה את הפיוט 'עלה תחנונינו מערב'. אף אחר גמר התפילה לא התייחס כלל לכל אותו המעשה, אלא בירך את המתפללים בברכת 'גוט יום טוב' וחזר לביתו.

לאחר זמן מה שמע שמאן דהו דופק על דלת הבית, פתח את הדלת ומצא עומד לפניו אחד מעשירי העיר שביקש לקנות מאתו את זכות הבזיונות שנחל זה היום ברבים, אך רבי יעקב השיב בפשטות 'איני יודע

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-261-3337

מצטרפים ללימוד
'הדף היומי בהלכה'

לשמיעת שיעורי הדף היומי בהלכה הקישו 3
משך שיעור יומי כ-5 דקות

היה מעורר להיות רחמן וסלחן עם השכנים, ולמרות שכמובן צריך לנהוג על פי שו"ע ואסור לזוז מדבריו - בכל זאת יש לדעת ללכת "לפנים משורת הדין". הוא סיפר שבאים אליו לדין תורה, לפעמים, ותובעים על דברים קטנוניים

מהנהגותיו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג בשבת שובה ויום הכיפורים

בשאלות ה"אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" היה עוצר נשימה, וכן כל תפילות היום. לאחר מעריב היה אומר בעצמו את כל שיר הייחוד. בני הישיבה חשו, כיצד הוא מגלם באישיותו את כל הנאמר בשיר האהבה של כנסת ישראל לקב"ה. משך כל תפילה זו היה עומד על רגליו, זאת אחרי שגם במהלך כל התפילה עמד על רגליו.

מספר תלמידו רבי אליהו לוי: פעם החלטתי, שאם הוא יכול בגילו לעמוד כל כך, ודאי אני, כבחור צעיר, אצליח. בפועל- כוחותי לא עמדו לי! ואז הבנתי, שאם אני בגילי- לא יכול, והוא עוד מתעתד לפני תפילות היום והצום- ללכת רגלי לכותל המערבי, הרי שהכוחות העצומים שהשקיע אינם גשמיים אלא רוחניים.

שעתיים לפני הנץ, הלך להתפלל תפילת שחרית בכותל המערבי. משם היה חוזר ומגיע לתחילת חזרת הש"ץ דשחרית.

בדרך כלל, היה הולך לבדו, ולפעמים עם מלווה אחד, והיה שותק כל הדרך, שקוע במחשבותיו. שנה אחת, ליוו אותו כמה בחורים, ודיבר איתם בלימוד כל הדרך, למרות הליכתו המהירה.

כשנשאל, מדוע הוא רואה חשיבות כה גדולה להתאמץ וללכת ביום הקדוש, דרך כה ארוכה, בפרט שהוא צם, ענה- שדוקא ביום זה, בו היתה עבודת הכפרה בבית המקדש, דוקא אז מעוניין הוא להמצא שם, לבקש מחילה וכפרה.

כשנשאל, מדוע הוא רואה חשיבות כה גדולה להתאמץ וללכת ביום הקדוש, דרך כה ארוכה, בפרט שהוא צם, ענה- שדוקא ביום זה, בו היתה עבודת הכפרה בבית המקדש, דוקא אז מעוניין הוא להמצא שם, לבקש מחילה וכפרה.

הגאון נקט בשיטה, שדי להתפייס בפיו, ואף אם ליבו עדיין חם- אינו כלום, משום ד"דברים שבלב אינם דברים", וכ"כ מהר"י ענגיל בגליוני הש"ס קידושין מט ב משם, נימוקי מהרמ"מ, דהמוחל לחבירו בפיו סגי דדברים שבלב אינם דברים. ומה שגדולי המוסר תבעו מעצמם להתפייס לגמרי, לשכוח את אשר נעשה, ולא הסתפקו במחילת פה- הוא רק מדרך חסידות.

(מתוך מגדלתו ומרוממותו)

"שייבך ישראל..." (הפטרה - יד, ב-ג)

בשבת שובה היה נושא דרשה בהיכל בית המדרש הגדול דמטרסדורף, והיו משתתפים בה מסלחה ושמנה של תושבי השכונה החשובים- גדולי ישראל, ראשי ישיבות ויושבי על מדין לצד בעלי בתים ואנשי מעשה. הגרש"פ היה מעורר על ביטול תורה, עליה "הרעיש" בכל ימות שנה, אך לצד זה היה מרבה גם לתבוע על ענייני בין אדם לחברו.

היה מעורר להיות רחמן וסלחן עם השכנים, ולמרות, שכמובן, צריך לנהוג על פי שו"ע ואסור לזוז מדבריו ואפילו כמלא נימא- אך לצד זה יש להזהר לא לעמוד על קוצו של י"ד, ולדעת ללכת "לפני משורת הדין".

הוא סיפר שבאים אליו לדין תורה, לפעמים, ותובעים על דברים קטנוניים: למשל, שלא ירחיבו דירות, מסיבות רחוקות שזה מעט מחשיך, אך כשמביטים רואים שלא מיניה ולא מקצתיה... וכדו'

מדוע אין לב לבעלי משפחות גדולות שזה עבורם צורך חיוני? שאל בכאב. בסיום דבריו היה מבקש סליחה מכל התושבים, אולי לא התייחס יפה מספיק. הוא ביקש זאת בכנות ושרון לב כזה, שעשה רושם עצום על כולם.

גם בדרשת ליל יוה"כ"פ בישיבה, היה מבקש מחילה מכל אחד ואחד, ומבקש שיאמר כל אחד בפה שמוחל לו, וכדברי הקצה"ח סי"ב"ב שמחילה בעינין בפה.

ומרגלא בפומיה: בפסוק נאמר (הושע י"ד) "שובה ישראל על ד' אלקיך"- הכוונה היא, שאמנם התשובה צריכה להיות מייד, אך עליה להיות בדרך של "עד", היינו שהתהליך ימשך הלאה- עד שיגיע לדרגה של תשובה שלימה, עם קבלות ומחשבות, איך זה יחזיק מעמד שלא יפרח ברגע שיעברו הימים הקדושים.

את תפילות יום הכיפורים לא ישכחו התלמידים לעולם. מראהו, בעת שהסתובב עם ספרי התורה לאחר תפילת כל נדרי,

מרן רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

לפני כארבעים שנה קניתי כורסא מרווחת עבור אמי - הרבנית ע"ה, שהייתה אז חלשה. פעם הצעתי לאאמו"ר שישב על הכורסא, אולם אאמו"ר נענה לי באמרו: "אברהם, זה לא בשבילי, אם אשב על כסא זה, כבר לא יצא שבט הלוי חלק וי"

הגאון רבי אברהם הלוי וואזנר אב"ד ור"מ שבט הלוי מוודיעין עילית על ענוונותו ומנהיגותו של מרן בעל שבט הלוי זיע"א

היה משיב: "רובץ תחת משא ה'" או: "עבד לעבדי ה'". אף כשהיה עוזב 'שמחות' בשעות הלילה היה מתנצל לפעמים: "אנן אגירי יומא אנן!" אציין בזה עובדה נפלאה, ממנה ניתן ללמוד עד כמה השקיע והתאמץ בכתיבת תשובותיו להלכה. עד לפני כמה שנים נהג אאמו"ר לא להישען על גבו על הכיסא בעת הלימוד או בשעת התפילה וקבלת קהל. לפני כארבעים שנה קניתי כורסא מרווחת עבור אמי הרבנית ע"ה, שתוכל לנוח, מכיוון שהייתה אז חלשה. פעם הצעתי לאאמו"ר שישב על הכורסא, אולם אאמו"ר נענה לי באמרו: "אברהם, זה לא בשבילי, אם אני אשב על כסא זה, כבר לא יצא שבט הלוי חלק וי לאור עולם!"

פעם אמר לי: "הלואי ואוכל לישון אפילו כמה דקות בצהריים". הוא הסביר את דבריו, שבכך סדר הלימוד של אחה"צ יהיה טוב יותר ומוצלח, אולם מרוב העול שהיה עליו בענייני הכלל והפרט, לרבות שיעוריו וכתיבת תשובותיו, לא הצליח להירדם.

זריזותו בעבודת ה'

אאמו"ר היה כל ימיו זריז לכל דבר שבקדושה באופן מופלא מאוד.

אציין בזה, כי לעת זקנותו שאלתי אותו מדוע יתאמץ ללכת עד מחוץ לביהמ"ד לרחוץ את ידי הכהנים, הלא מוטב יהיה שהמשמש יעמיד קערה וספל מלא מים, והכהנים במקומם יתקדשו. אולם אאמו"ר השיב ואמר לי: "אברהם, האם אתה רוצה לעשות אותי ליהודי עצלן?" ובלשונו: "אברהם, וילסט מיך מאכען א פאלע יוד?" אמרתי לו שגם בעל 'ההפלאה' - עשו לו כלי זהב לרחוץ לעמיתו הגר"נ אדלה, והיו מביאים זאת לתוך ביהמ"ד. אולם טענתי לא התקבלה על דעתו כלל, והמשיך להתעקש ולומר לי "עזוב אותי מכל הדברים האלו" - כל עוד מוליכות אותי רגליי, הנני הולך לקיים מצוות ה' בהידור.

(מתוך 'רב רבנן' בעריכת הרב יעקב הייזלר)

מרן בעל שבט הלוי זצ"ל

"חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה" (דברים ל"א, ז)

ענוונותו העצומה של אבי מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל, הפליאה את הכל, כאשר היה משפיל את עצמו כאזוב לפני כל אחד ואחד מישראל בפשטות גדולה.

מעשה שהיה לפני שנים רבות, כששהה למנוחה אצל הר"ר משה דוד פישר באחת מערי שוויץ, והתאכסן בחדר אחד בביתו, כאשר בחדרים הסמוכים שהו בני הבית. יום אחד ישב אאמו"ר בחדרו, עסוק בענייניו, ובאותה שעה שיחקו ילדי בעל הבית בינם לבין עצמם במשחק 'בית

הכנסת'. הם העמידו 'בימה'; הניחו עליה ס"ת קטן ואחד הילדים שימש כבעל קורא וגבאי. תוך כדי משחקם, הכריז הגבאי הקטן בתמימות ילדותית: "יעמוד הרב ואזנר..."

אאמו"ר ישב בחדר הסמוך ושמע את ההכרזה. מיד קם ממקומו ונכנס לחדר בו שיחקו הילדים, ובהארת פנים עמד ואמר להם שיחת מוסר קצרה בענייני מצות כיבוד אב ואם, הצורך לחזור על הלימודים תמיד, וחובת הזהירות בכבוד ההורים והמלמדים, וכל זאת בשפה ברורה ונעימה בדברים המתיישבים על הלבבות הרכים.

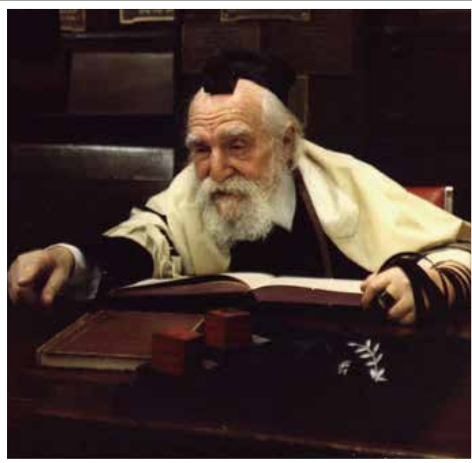
לאחר מכן שב למקומו כשלא ניכרת על פניו כל תרעומת.

בזכות הרבים

מעט לעת היו שומעים מפי קדשו, שהיום הסוגיה לוקה בחסרון הבנה, והיה מוסיף: "כשעליתי אל הבימה להרצות הדברים - נתבררו לי נבכי העניינים בזכות הרבים". מדהים היה לשמוע מילים אלו כאשר במשפט זה ביטל כלאחר יד את כוחו האישי ותלה הכל בזכות הרבים.

פוסק הדור

אאמו"ר נתפרסם בעולם כולו כעמוד ההוראה ופוסק הדור. לא הכל יודעים כי כתיבת תשובותיו לקחה לו המון מזמנו היקר ומכוחותיו. הוא הרגיש עצמו משועבד לציבור. לא אחת, כשהיו שואלים לשלומו

הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל

שמע הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל את הדברים ושאל לשמו של החצוף. והזמינו לביתו, כדי לפרט בפניו את נימוקיו, "אדרבה" אמר "אולי גאון אדיר הוא ויש בידו להפריך את פסק הדין"...

"לכפר לנו על כל עוונותינו"

בתפילה זכה הנאמרת בערב יום הכפורים - מוסרים אנו מודעה כי מוחלים הננו במחילה גמורה לכל מי שחטא נגדנו.

מחילה גמורה הנה באמת ובתמים מחילה, ולא רק מילים הנאמרות כלפי חוץ. משמעותה של מחילה כזו מפקיעה כל זכות מכל התחשבות שהיא, הנעשית על סמך פגיעה או עלבון, שכבר חלף עליה יום כיפור.

בספר "מעין המועד" מסופר בעניין זה מעשה מפעים:

במנהטן שבארצות הברית פרץ סכסוך בין שני שותפים. שניהם היו ידידים ותיקים, אנשים נאמנים, סוחרים ישרים, יראי שמים ונוחים לבריות, ואף על פי כן קרה מה שקרה.

השניים ניהלו בשותפות בית מסחר לנייר, אחד מהם תיווך מוצר הקשור לענף, וזכה בדמי תיווך הגונים בסך עשרת אלפים דולרים, אותם שלשל לכיסו הפרטי בטענה שהיה זה עיסוק צדדי ואישי שלו. לעומתו, טען השותף, שכל העיסוק נכלל בתחום השותפות.

מאחר ששניהם התברכו גם בחכמה וגם בפקחות, בנוסף להיותם סוחרים ממולחים, אמרו: לפני שיפרוץ הסכסוך ללהבה, ויצור בינינו חומת איבה, בטרם יתפשט לריב בין המשפחות וימוטט את העסק, הבה נפנה לדין תורה ונשמע לדעת ההלכה, ובינתיים נשליש את הכסף השנוי במחלוקת בידי אדם מהימן.

אחד מהם הציע להשליש את הכסף בידי אברך פלוני, הרחוק מחיי מסחר ועוסק כעת בלימודיו לקראת קבלה לשחיטה. חברו הסכים עמו, והוסיף כי משם ייסעו לשאול את הגאון רבי משה פינשטיין מי מהם צודק.

קמו ונסעו לביתו של האברך, ומסרו לו את חפיסת השטרות למשמרת. "מה זאת?" שאל, והם ספרו על המחלוקת שנתגלעה ביניהם.

"מעניין", אמר, "מה יפסוק רבי משה. עד שתשובו, אעיין גם אני בעניין זה!"

משם המשיכו לבית הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל, מגדולי ההוראה בדור האחרון. הגאון קיבל את פניהם בכבוד, כשם שקיבל פני כל אדם, שמע את טענותיהם, עיין בהלכה ופסק את פסקו: "במקרה דנן צודק הסוחר הראשון, המתווך, והכסף מגיע לו כולו".

אורו פני השותף השני ואמה: "אם כך פוסקת ההלכה-מבקש אני סליחה על שעורתי מהומה שלא כדין. חשוב נא כאילו לא אמרתי דבר!"

התפייס הלה, ורבי משה ברכם בחום שתשרה ההצלחה בשותפותם. קמו השניים ונסעו לבית האברך. "מסור לו את החבילה, הוא הצודק", אמר השותף.

על פני האברך ניכרה תדהמה: "מה? כך פסק רבי משה?! ובכן, גם אני עיינתי בהלכה זו, והוברר לי שהצדק איתך! אני מצטער מאד, אבל רבי משה טועה!".

"איך אתה מדבר?! גער בו השותף, רבי משה הוא פוסק מפורסם, השולחן ערוך שגור על פיו בעל פה! מי אתה, אברך צעיר, שתחלוק על פסקו?!"

"מה יש?" ענה הלה בהתנשאות, "גם פוסק גדול יכול לטעות!..." ירדו השנים נבוכים, שבו לבית רבי משה וסיפרו שהשליש ממאן למסור את הכסף. טוען הוא שהרב טועה בפסק דינו...

שמע הגאון את הדברים, ושאל לשמו של החצוף. איתר את השם בספר הטלפונים וחייג אליו. הוא הזמינו לביתו, כדי לפרט בפניו את נימוקיו, "אדרבה", אמר, "אולי גאון אדיר הוא ויש בידו להפריך את פסק הדין. תורה היא וללמוד אני צריך..."

האברך הגיע, כשחיוך ניצחון על פניו.

"מדוע סבור כבודו שטעיתי?" שאל הגאון את האברך הצעיר בהדרת כבוד.

"מסברא" השיב החצוף...

והגאון, בסבלנות ואורך רוח, פתח בהרצאת סוגיית הגמרא ודברי הראשונים, ועד לסעיפים בשולחן ערוך ודברי נושאי הכלים, והוכיח את פסק ההלכה בבהירות נפלאה. כשסיים, אמר הצעיר ביהירות: "עדיין לא השתכנעתי. עלי לעיין במקורות בעצמי..."

השותפים רתחו לשמע הדברים. חוצפה שכזו, העזה שטרם נשמעה כמותה!

את פני הגאון הקדירה עננה, יש כאן פגיעה חמורה בכבוד התורה. אבל הוא לא אמר דבר. נטל גיליון נייר ורשם את המקורות בפרוט: "תעיין בהקדם", ביקש, "ותמסור את הכסף לבעליו".

האברך שב לביתו ועיין במקורות, שכמובן היו ברורים וחותכים. הוא "הודה" שהפוסק הגדול אכן צדק "במקרה זה", ומסר את הפיקדון לבעליו...

עבר פרק זמן, והצעיר עלה שוב במדרגות ביתו של רבי משה פינשטיין. הוא התקבל בכבוד והתבקש לשבת.

האברך סיפר שלמד הלכות שחיטה והשתלם במקצוע, אף השיג מקום עבודה - אבל דורשים את המלצתו של הגאון.

"ברצון", אמר הגאון. בחן את הצעיר בהלכות שחיטה, ומשנוכח ששולט הוא בהן, ישב וכתב המלצה חמה...

בני הבית, שהיו עדים לפגישה הקודמת, עקבו בזעם ובחרון אחר הנעשה, אך נבצר מהם להגיב. רק כשהלך פנו אל הרב בתמיהה: "חצוף זה פגע בך כל כך", רטנו.

"אמת", אמר.

"איזו חוצפה זו מצדו, לעלות ולבקש המלצה!"

"אמת", אישר.

"היה ראוי להראות לו את הדלת!"

"שוב אמת", אמר.

"אם כן, איך קיבל את מבוקשו כאילו לא ארע דבר?"

"איני מבין אתכם", ענה בפליאה, ולא הייתה זו פליאה מעושה, אלא כזו שנבעה מעמקי לבבו הטהור והאמיתי: "כלום שכחתם שבינתיים עבר עלינו יום הכיפורים, ומחלנו לכל מי שפגע בנו?!"

(אדרבה תן בלבנו)

המתח שלנו בימי אלול – לא רק אינו מעלה אלא מוריד את האדם לשאול תחתיות.. מי שמגיע בהרגשה של מתח אל הימים הנוראים – לא עשה כלום לא לכך התכוונו גדולי המוסה, בעוררם על סגולות הימים הנוראים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בשיחה מרתקת ומבט מיוחד על הימים הנוראים

הבה נשאל את עצמנו: וכי הקדוש ברוך הוא רוצה שהאדם יאבד את עשתונותיו, וייכנס למתח ולחרדה, שבדורנו אין בהם כל תועלת? הקב"ה דורש מאתנו כוח רצון ותשוקה להתקרב אליו, לא יותר מזה. גם מי שמסוגל לעבוד את בוראו היום באימה וביראה, אין הכוונה שהוא לחוץ ומתוח. מי שלחוץ איננו אדם, ולפני שעושים תשובה, צריך קודם כל להיות בגדר 'אדם'...

'הימים המאושרים' ממשמשים ובאים

או מהי ההגדרה? שמחה? עד כדי כך?

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין כתב פעם לבחור בסוף ימי בין הזמנים של אב: "הנה הימים המאושרים משמשים ובאים"... הנביא אומה: "דרשו ה' בהימצאו, קראוהו בהיותו קרוב", הקב"ה קרוב אלינו, הוא נמצא כאן ועכשיו, הפסוק הזה מכיל בקרבו אושר עצום. לחץ לא-חיובי מקשה על בן תורה להבין את השמחה הזו. חבל, חבל שאין הם מרגישים את התחושה הנפלאה הזו, שהמלך הגדול, מלך מלכי המלכים, שבידו כל המפתחות לכל הבקשות והרצונות, המלך הזה שהוא גם אבא שלנו – נמצא עתה הרבה יותר קרוב אלינו, ויש בידנו אפשרות לבקש כל מה שנרצה. בשל קרבתו היקרה בימים אלה הוא גם ימלא בקלות רבה יותר את

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

בקשותינו. יש לנו ימים מאושרים ושמחים יותר מאלה שאנו עומדים עתה בעיצומם?

בעבר, החרדה שפיעמה בלבבות לא גזלה את השמחה והאושר על עצם היותם של ימים אלו ימי רחמים וסליחה. המוח של היהודי ידע לעשות את ההפרדה בין השמחה ובין היראה. אולם בדורותינו החלושים איבדנו את ההבחנה הזו. אנחנו לא מסוגלים להגיע בקלות לדרגה של האלול של קלם או נובהדרוק.

השלב הראשון בימי התשובה הוא השמחה על הזכות שניתנה לנו. רק מי שכבר איתן בשמחה פנימית זו, הוא זה שיכול להתחיל לחשוב על הצד השני – של החרדה מאימת הדין – בלי שמחשבות אלו תפגענה באושר הפנימי ובשמחה הגדולה של חודש אלול.

אבל איך אדם מסוגל להיות בשמחה, כאשר הוא יודע כמה עיוות חטא בשנה האחרונה?

זהו השורש בלבול הגדול, התוקף אותנו בימים אלו, כאשר אדם חושב שכבר אין לו כפרה, כי הוא חטא ושב, חטא ושב, ועוד פעם נפל, עד שהיאוש אוחז בו. כן, הוא מאמין שהימים האלו מסוגלים לתשובה, ושהקדוש ברוך הוא נמצא כאן, אבל כל זה נוגע לחבריו. הוא?

באופן טבעי, מי שזוכה להבין יום הדין מהו, מתמלא לכאורה חרדה עצומה: איך אוכל בדין?

אסור להתמלא חרדה ומתח. תשובה עושים רק מתוך שמחה. אנחנו צריכים לדעת, שאנו חותמים חוזה לשנה החדשה, אבל מתוך שמחה וטוב לבב.

אבל כשרואים את כל הצרות שהיו בשנה האחרונה, הן לכלל והן לפרט, ההרגשה הטבעית היא פחד. פחד גדול מהבאות...

איך אנו אומרים? "אבינו מלכנו". אסור לנו לשכוח את זה. המלך הרם והנישא, השופט, שיושב על כס המשפט – הוא אבא שלנו. אתו אנו הולכים לחתום על חוזה לשנה החדשה. צריך לשוב בתשובה, אבל לדעת שמדובר באבא שלנו, לעשות זאת מתוך שמחה ולקבל קבלות טובות. כשיש שמחה, הלב פתוח ומקבל יותר.

חלילה לאבד את התקווה. נזכור את דברי הצ"ח בפסחים, האומר על הפסוק "שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד", שיש פעמים שאדם רואה את מידת הרחמים – ה', ויש שאדם נפגש דווקא במידת הדין – 'אלוקינו', אבל אחרי הכול – 'ה' אחד!'

זה אותו אבא, שפעם מלטף ומחבק את בנו, ופעם – בראותו שהילד זקוק לחינוך יסודי יותר –

מכה אותו. אבל זה אותו אבא, העושה בנו כחומר ביד היוצר. הוא זה המעלה עינויינו מערב, והוא גם יביא סליחתנו מבוקר. הוא יעלה ארוכה ללב שבור, והוא יתבע את האדם על כל מעשה ומעשה.

אם מדובר באבא, ואבא טוב כל כך, הרי ברור שכוונתו לטובה, ורק לטובה. אם כך דבר אחד צריך לסלק מאתנו בכל מחיה: את העצב המיותר. מי שמגיע בהרגשה של מתח אל הימים הנוראים – לא עשה ולא כלום. לא לכך התכוונו גדולי המוסה, בעוררם על סגולות הימים הנוראים, ולא זו הדרך בחר ה', הרוצה בתשובת רשעים, ומשיט ידו לכל מי שרוצה להתקרב.

כשמספרים על גדולי המוסה, שבהיכנסם לימי חודש אלול היו לובשים ארשת של חרדה, אין בכך אפילו קורטוב של השוואה ל'מתח' המקובל במחוזותינו. החרדה של גדולי המוסה, רבי ישראל סלנטר ורבי איצ'לה פטרבורג, העלתה אותם לדרגות עליונות ונישאות. לעומת זאת, המתח שלנו בימי אלול – לא רק אינו מעלה, אלא עוד מוריד את האדם לשאול תחתיות. לכן ברור שלא זו הדרך. גם בבית דין של מטה, אם אדם יינע למתח שלו, הוא לא יוכל לפעול בשקול דעת להשיג לעצמו פרקליטים טובים, שכן בהיעדר יישוב הדעת הוא איננו אדם.

כשה"אמרי חיים" מויז'ניץ זצ"ל ביקר בארצות הברית בא לפניו הגאון החסיד והתאונן על ייסורים נוראים, הרופאים קבעו שחייב ניתוח. הוא הציע לרבי שיתרום סכום כסף חודשי למוסדות, והרבי יבטיחו שלא יוצרך לניתוח

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על תפילתו של הכהן הגדול בצאתו מקודש הקדשים

כשביקר ה"אמרי חיים" מויז'ניץ זצ"ל בארצות הברית, בא לפניו הגאון החסיד רבי שלמה כהנא זצ"ל, והתאונן על ייסורים נוראים שנוצרו מאבן בכליותיו. הרופאים קבעו שאין מנוס מניתוח, אבל הוא חושש. סובל הוא מבעיות בריאותיות רבות, והניתוח מסוכן עבורו. הרבי, הרי, הגיע כדי להתרים למוסדות התורה שלו, ועל כן הוא מבקש: יתרום סכום כסף חודשי למוסדות, והרבי יבטיחו שלא יוצרך לניתוח. אדמו פני הרבי כאש להבה, והפטיח: "מוסכם!"

בערוב ימיו, עלה רבי שלמה לארץ ישראל, והתגורר בשיכון ויז'ניץ. כשנפטר ה"אמרי חיים" השיח דאגתו בפני קרובו ורעו, דודי הגאון החסיד רבי מאיר מגיד זצ"ל: מה יהיה על ההסכם שערך עם הרבי? אמר לו: "מה השאלה?! המוסדות ממשיכים להתקיים, תרומתך ממשיך להינתן. והמלכות עומדת על תילה!" ליתר בטחון, נכנס הרב כהנא אל ה"ישועות משה" זצ"ל, שאישר שההסכם בתוקפו עומד. כעבור זמן אושפז בבחילות בבית החולים. מקורביו

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

הזכירוהו בקודש פנימה. "מה יש לו?" שאל הרבי ענו: "הרופאים חוששים מבעיה בכליות". הגיב הרבי נחרצות: "הבעיה אינה בכליות! על הכליות יש לו ביטוח"... הכלל: החסרונות וההוצאות, הייסורים והמצוקות- נגזרו ונקצבו בראש השנה. אשרי מי שמפנה אותם לצדקה וחסד תורה ומצוות. כתב הסטיפלער זצ"ל ב"ברכת פרץ" (פרשת מקץ) בביאור מאמרם: "אין לך אדם שאין באין עליו ייסורים, אשרי מי שייסורים שלו באים עליו מהתורה שנאמר (תהילים צ"ד, י"ב): 'אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, ומתורתך תלמדנו'." (בראשית רבה צ"ב, א') (מתוך מקרבן לתורה)

נאמר בירושלמי (יומא פ"ה ה"א), שהכהן הגדול היה מתפלל בצאתו מקדש הקדשים, ביום הכיפורים: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקיני ואלקי אבותינו שלא יצא עלינו חסרון ביום הזה או בשנה הזאת, ואם יצא עלינו חסרון יהי חסרונו בחסרון של מצוות". [נסתם 'מצוה' הכוונה לצדקה (תניא פרק לז)], ופירש ב"קרנן העדה" שיהא זה בחסרון לצדקה וגמילות חסדים.

זהו שאמרו במדרש (במדבר רבה ט', י"ג): "בית שאינו פתוח לצדקה פתוח לרופאים".

הגאון הקדוש מהרא"ל צונץ זצ"ל כתב ("קומץ המנחה", בהר), שעל כך רמז הכתוב: "יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר שמור לבעליו לרעתו" (קהלת ה', י"ב). אם העשיר שומר עושרו- הוא לרעתו, כי את הוצאותיו והפסדיו יוציא על חוליו, חלילה. ה"חפץ חיים" זצ"ל אמר, שעל כך ביקש דוד המלך עליו השלום: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" (תהילים כ"ז, ח'), שאם

נגזרה עליו רדיפה, אם נקנס בחסרון כס, ישלם זאת בטוב וחסד ובצדקה. אדם הגיע לבקש ברכה מן המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל. נקבע לו ניתוח להוצאת גידול מריאתו, והוא מבקש ברכה להצלחת הניתוח. הביא עמו את הצילום להראות לרב. הרב הסתכל בצילום מול האור, ואמר: "איני רואה כאן גידול. הכתם הוא סחיף דם. אם תתן שנים עשר אלף לירות לצדקה, יפלט הסחיף מאליו ולא תזדקק לניתוח". בו ביום תרם האיש את מלוא הסכום, שהועבר מיד לצרכי צדקה שונים. למחרת, התאשפז החולה לקראת הניתוח, וביקש שיערכו צילום נוסף, ואכן, הריאות היו נקיות לחלוטין. מבית החולים, נסע ישירות לבית הרב, להודות לו על הישועה הפלאית.

אמר הרב: "ממרום נגזר שתוציא שנים עשר אלף לירות על רופאים ורפואות, ומשהוצאת סכום זה לצדקה- התבטלה הגזרה!"

עשה עמי חסד, כי הנה יש אצלנו בחור יקר אשר זיווגו מתעכב זה כמה שנים. כאשר עורך אני חשבון נפש בערב יום הקדוש, לבי נוקפני, שמא לא עשיתי די בשבילו ומוכרח אני לשוב על כך בתשובה

כ"ק האדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנא זיע"א עם מנהג ה'חתם סופר' זי"ע לעסוק בשידוכים בעשרת ימי תשובה,
וראה בכך זכות ליום הדין

שידוך עבור חד מן חבריא, ובקשתי לחזקך ולהמריץ לך ביתר שאת.
עודו משתומם מפניית רבנו אליו לזרזו ולאמצו, המשיך רבנו והזכיר את
מנהגו של ה'חתם סופר', והוסיף: "לא רק בהבאת שידוך לידי גמר עסק
ה'חתם סופר' באלו הימים, אלא אפילו אם עלה בלבו רעיון של הצעה
גרידא, לא משך ידיו הימנה ומילא חלקו
בדיבור ומעשה מתוך מחשבה טובה שתהא
רצויה לפני המקום"

ויותר מכל אירע, שבערב היום הקדוש
בעיצומו של היום הנשגב שהיה רצוף
בעבודת קודש עצומה, התקשר רבנו בעצמו
לאחד ממקורביו ונס לו: "במטותא מינך,
עשה עמי חסד, כי הנה יש אצלנו בחור יקר
אשר זיווגו מתעכב זה כמה שנים. כאשר
עורך אני חשבון נפש בערב יום הקדוש, לבי
נוקפני, שמא לא עשיתי די בשבילו ומוכרח
אני לשוב על כך בתשובה. לכן, אבקשך,

כי מיד עכשיו תשתדל לעסוק בענייני ותנסה להפעיל אנשים שיכולים
לסייע. דע לך, כי יש בכך סגולה ותיקון לקראת היום הקדוש"

[אביהם של ישראל - כ"ק האדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנא זיע"א]

כ"ק האדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנא זיע"א

בלתי ניתן לתאר ולשער עד היכן הגיעה דאגתו של רבנו להקמת בתים
בישראל, שכן אף בזמנים לא זמנים ובשעות לא שעות עסק בכך.
באחד מעשרת ימי תשובה, קרא לאחד מנכדיו ואמר לו: "יודע אני
כי בבית חותנך עוסקים בצרכי נזקקים ומכירים כל מיני משפחות.
נסה נא לברר, שמא יודעים הם על
רעיון מתאים לשידוך עבור גר צדק".
כשראה את פליאתו של הנכד,
הפטיר לעברו: "לא בוער דווקא
היום", ומיד הוסיף: "ה'חתם סופר'
זי"ע נהג בעשרת ימי תשובה לעסוק
בשידוכים, וראה בכך זכות ליום הדין.
והזכות הזו קיימת גם אם לא יצא
מהשידוך כלום"

כיוצא בזה, כאשר שמע פעם על
אחד ממקורביו כי עוסק הוא בענייני
של שידוך עבור אחד מבחורי ישיבתנו
הק, שלח ובקש שיקראוהו אל הקודש-והימים, ימי הרחמים והסליחות,
בפרוס הימים הקדושים, כאשר בלתי ניתן לתאר את עוצם עבודת
ההכנה שהיתה אצל רבנו בשלהי שנתא. נכנס הלה בחרדת קודש, ולמרבה
פליאתו פתח רבנו ואמה: "שמעתי עליך לאמור כי עוסק אתה בהצעת

ביום כיפור יש עניין לרצות את חברו אף על דברים שהוא מקפיד עליהם ללא סיבה

<<< המשך מעמוד 3

מבעד החלון כי אין זה אלא הרב והרבנית- חששו מאוד לפתוח. בטוחים
היו כי בא הרב לצעוק עליהם, על כי אשת הגביר פגעה ברבנית.
אך לא הייתה להם כל ברירה, ועם כל חששם פתחו את הדלת. מיד
נפלו על פני הרב והרבנית ובקשו את סליחתם על כי אשת הגביר
התחצפה אל הרבנית בעת קניית הדג.

הרב ענה להם: "לא אתם צריכים לבקש סליחה מאתנו, אלא אנחנו
צריכים לבקש סליחה מכם, על כך שלא מחלנו לכם מיד ונטרנו בלבנו
שנאה זמן כה רב".

דמעות של מחילה ופיוס פרצו מעיני כולם, והכל צעקו מעומק הלב
"מחול לכם! מחול לכם!"

"ביום שלישי", ענתה הרבנית.

"מה??? מיום שלישי את לא סולחת לה, ועוברת בכל רגע על 'לא
טטור'?" הטיח בפניה הרב, 'הרי זה נורא ואיום, לשמור שנאה בלב במשך
כל כך הרבה ימים? במשך כל הזמן הזה אשת הגביר יודעת שאינך
סולחת לה, ואת נוטרת לה שנאה!!"

נבהלה הרבנית מאוד מדברי המוסר של הרב, ומיד אמרה: "בודאי אני
מוחלת לה בלב שלם! הכל בסדר, אינני מקפידה כלל!"

אמר לה הרב: "זו אינה נקראת מחילה. נלך עתה אל בית הגביר ונבקש
את סליחתם!"

וכך עשו. הלכו הרב והרבנית אל בית הגביר ודפקו בדלת. התפלאו
הגביר ואשתו לשמע הדפיקות באמצע סעודת ליל השבת, וכאשר ראו

אמרה האשה מיד, אין כל בעיה הוא יוכל לשהות אצלנו בבית. האשה התרגשה מאד, ואז שאלה אותה לשמה והיא השיבה: 'פריידא הכהן', התברר כי מדובר ברעייתו של מרן ה'חפץ חיים' זיע"א

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א מספר איך זכה הגאון אביו להיות סמוך על שולחנו של מרן החפץ חיים. וגם על הנס האישי הגדול שזכה בתאונת הדרכים שעבר לפני כ 15 שנה

ברעייתו של מרן ה'חפץ חיים' זיע"א, וכך אבא זכה לשהות כארבע שנים במחיצתו של מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל רק בזכות מסירות הנפש שלו ושל אמו לחנכו לתורה.

מרן הח"ח חיכה בסעודתו ולא התחיל לאכול עד שאבא שב מהישיבה ואמר לרעייתו, שתיתן קודם לבחור לאכול כי הוא צריך לחזור ללמוד בישיבה, והוא אינו ממנה כמותו. וכך זכה לגדול בצילו הגדול וללמוד ממנו רבות. ואבא תמיד היה אומר לנו כילדים, וכי מה אתם חושבים שמרן ה'חפץ חיים' לא היה צריך לחזור ללימודיו?! אלא שהוא רצה ללמד אותנו כי לימוד התורה של הבחור אינו פחות חשוב מלימודו של מרן ה'חפץ חיים'!!! כמה אהבת ושמתח התורה זה החדיר באבא שאכן השקיע בנו זאת בכל כוחו.

איך זוכים אכן להתקרב לעבודת הבורא?

לפני כט"ו שנים היתה תאונת דרכים קשה שבה הייתי מעורב ונפגעתי קשה, במשך שלושה חודשים הייתי שרוי במצב סכנה חמור, כשלא יכולתי לנוע כלל, וכל תזוזה לוותה בכאבים עזים. מה עשיתי באותם ימים, חשתי את הבורא, הודיתי והתפללתי שיושיע אותי, כי רק הוא זה שיכול לסעדני.

לצידי שכב יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, והוא שכב במצב הרבה פחות קשה משלי, והוא כל העת אמר לסובביו, כמה הוא מקנא ביהודי השוכב לצידי, שהוא כל העת מתפלל וחש מיצוי בפנייה לבוראו ובתפילה אליו, ואילו הוא מכלה את זמנו ואינו עושה דבר כל סדר יומו.

ואכן, השמחה היא חלק מרכזי בעבודת האדם, אם אדם היה יודע למה הוא קם מידי בוקר, ומה הוא נצרך לעשות בכדי להשתלם בעבודתו, ובוודאי אם ידע האדם שהכל תלויים בו, כי כל יחיד יכול בימים אלו להכריע את הכף כפי שאמרו הקדמונים ודומה הדבר לאחד שרואה בנין מט ליפול, ויודע הוא כי במעט מלט לחזקו יכול הוא להציל את העניין שלא ייפול הבניין כלל, וכי היה מי שמוותר על המטרה לחזק את הבניין ולאוג שלא ייפול. כך הוא הדבר בכל דבר ודבר, שאם ידע האדם שהוא מחזק את רוחו ונשמתו לעלייתו, וכי לא היה משקיע בכך כל שבידו?! אלא שרעת הדור בימינו היא, שאנשים לא יודעים להעריך מהי כל פעולה הנעשית על ידם.

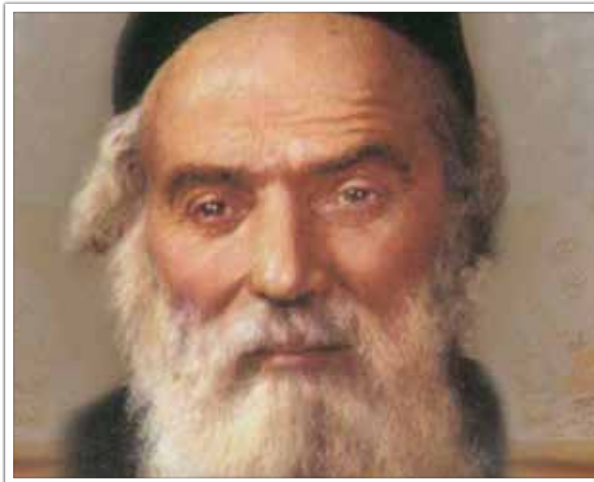
במה ניתן להתקרב בימינו כשהמרחק הוא כה גדול? כשהיינו ילדים וגדלנו בשכונת חליסה בחיפה, בקושי היה לנו דבר מה, בישרו בפרימוס והיתה דלות גדולה, אך מה נחרט בראשי יותר מכל,

המשך בעמוד 18 <<<

'כתבינו בספר זכויות'

חכמינו אמרו ש"כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו", וחשוב לדעת שאין המדובר רק בזיכוי של אלפים רבים, כל אחד שמגיע לבית המדרש לתפילה בזמן ומתפלל כראוי בקרבה אמיתית לבוראו, הוא מקדש שם שמיים ומזכה הרבים הרואים זאת לעשות כמותו, ואין אדם יודע כמה זכות יש למי שמזכה את הרבים כראוי.

אבי רבי שלום גלאי זצ"ל זכה לסייעתא דשמיא שלא הרבה זכו לה, לסעוד על שולחנו של מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל כמה שנים, וכיצד זכה לכך, רק בזכות מסירות נפש, וכפי שהיה רגיל לומר לנו שלא משיגים בעולמנו התורני דברים ללא קושי והתגברות, והתחזקות להתקרב יותר לבורא ולתורתו. לעתים שני בחורים לומדים אותו הדבר, לאחד קשה הדבר יותר, אין לכם מושג כמה שכר מרובה זוכה זה שמתגבר ולומד בחשק גדול. אספר לכם, אבי התגורר בילדותו בוולקוביסק, היה זה מרחק מכל ישיבה אפשרית, והם לא ידעו כלל שיש ישיבה בראדין, אך אמו שרצתה מאד שלכל

הסבא קדישא מרן רבי ישראל הכהן סראדין החפץ חיים זצוק"ל

הפחות בן אחד ימשיך במורשת אבותיה ויצמח לתלמיד חכם, החליטה לתור ולחפש לו מקום שיוכל ללמוד בו ולהתעלות. וכך היא נסעה עמו לראדין, היתה זו נסיעה קשה כפי שתואר לימים, וכל הדרך היא סבלה, אבל הרגיעה עצמה שלכל הפחות תזכה למצוא מקום לימוד עבור בנה שיוכל ללמוד תורה כראוי.

כשהגיעה לעיירת ראדין, ושמעה שיש שם ישיבה, שמחה בליבה ואמרה שתשלח את בנה ללמוד שם בישיבה, אך מששמעה כי אין תנאים גשמיים ראויים לבחורי הישיבה, וכל אחד מחפש לעצמו 'סטנציה' לאירוח אצל משפחה וכדומה, היא החלה לדאוג היכן תוכל לשכן את בנה שגם כך לא היו בידיה מעות הרבה, וחיי הקהילה שם נראו כחיי דלות ואבינונות. והנה בעוברה ברחוב העיר, כשהרהורה תופסים את מחשבותיה בדבר גורלו של בנה, היא רואה לפתע אישה הולכת עם סלי קניות שרכשה בשוק המקומי, והחליטה לשאול אותה אולי תוכל כתושבת מקומית לסייע בעדה בעד מצוקתה. היא סיפרה לה כמה חפצה שבנה ילמד בישיבה בראדין, אלא שהיא דואגת ומחפשת היכן הוא יוכל להשתכן, כי אין בידינו דבר לסייע לו, ואנו גרים במרחק גדול מאד מאן.

שמעה זאת האישה ואמרה מיד ללא כל היסוס - אין כל בעיה הוא יוכל לשהות אצלנו בבית, ואני אסדר לו חדר ללון, ואוכל המשביע כדי שיהיו לו הכוחות ללמוד תורה בישיבה.

האישה התרגשה מאד, והודתה לה בכל ליבה, ואז שאלה אותה לשמה - והיא השיבה ששמה הינו 'פריידא הכהן', ועד מהרה התברר כי מדובר

היה בחור שהתעניין לדעת מה עושה צדיק יסוד עולם כזה בערב יום הכיפורים בין סעודה מפסקת לתפילה זכה. התחבא תחת השיחים ועקב אחריו לגודל פליאתו ותדהמתו מצאו הולך לפנימייה..

שיחה מיוחדת עם הרב דוד יוסף שלוסברג על מידותיו המיוחדות של רבי אליהו לופיאן זצ"ל

"למשל, היה בחור שהתעניין לדעת מה עושה צדיק יסוד עולם כזה בפרוס יום הכיפורים בין סעודה מפסקת לתפילה זכה. התחבא תחת השיחים ועקב אחריו. לגודל פליאתו ותדהמתו מצאו הולך לפנימייה, מניח את טליתו בחוץ נכנס לשירותים ומכין ניירות. אז אותם הימים הייתה זו עבודה שמוטלת על אחת עובדות השיבה. אולם רבי אליהו תיאר לעצמו שבערב יום כיפור מי הוא זה שימצא את הזמן לעניינים כגון אלו, לכן הטיל זאת על עצמו... זהו רק סיפור מבהיל אחד מני אלפים שאפשר לספר על מורי ורבי.

אבל יתירה מכך, היחס שלו לא היה רק כלפי אדם, אלא אפילו כלפי כל חי. פעם אחת ראתה אותו הרבנית שמעונוביץ כשהוא הולך בשביל המוביל אל הצריף בצורה משונה, בזיג זג, פסיעה לימין ופסיעה לשמאל. כשתממה בפניו על כך אמר לה: 'הלא היו שם שיירות של נמלים ונזהרתי שלא לדרוך עליהם סתם!'

"הרי את התמונה המפורסמת שרבי אליהו משקה את החתול בחלב, מי לא ראה? מי לא מכיר? היה זה שישבתי עם רבי אליהו לאחר ארוחת בוקר. הוא ראה בצד חתול יושב. שאלני רבי אליהו מה זה? אמרתי לו שהחתול 'עובד' בישיבה. ומהי עבודתו? לפני כמה ימים כשבאה הרבנית שמעונוביץ להניח אוכל וכלים במחסן, שמה לב לכמה עכברים המתרוצצים במקום. היא הייתה דאוגה מכך שעוד מעט יאכלו העכברים את הקמח וכו'. אמרתי לה שאשיג חתול המשוטט באזור כדי שישמור על המחסן.

"אחד הבחורים חיפש ומצא את החתול, שנכנס מיד לתפקידו, בלילות היה במחסן ובשעות היום היה משוטט במרחבי הכפר. כששמע רבי אליהו על תפקידו של החתול שאלני מי: 'נתת לו לאכול? אמרתי לו: הרי הוא אוכל עכברים!'

אמר לי רבי אליהו: ישמעו אוזנך מה שפיק מדבר, אתה אומר שהחתול פה כבר כמה ימים כדי שלא יהיו במחסן עכברים, אם כן נראה שהוא כבר כילה את כל העכברים עוד באותו היום, אם כן הוא מסתובב רעב כבר כמה ימים. ויש הרי דין שצריך להאכיל בהמתו קודם לאכילתו, ותיכף ניגש להאכילו. בחור בשם רבניסקי שנכח במקום וראה את המחזה מיהר לצלמו וכך התפרסמה התמונה בעולם כולו.

אבל דרגת ההכרת הטוב של רבי אליהו הייתה אפילו לדומם! פעם אחת לאחר תפילת שחרית שוחח עם מישהו תוך שהוא מקפל את התפילין על הספסל. הבחור ששוחח עמו שם לב שהספסל מלוכלך מעט והלך לנקותו. אמר לו רבי אליהו: 'תן לי להביא את המגבת ולנקות, משום שאני חייב בהכרת הטוב לספסל כי אני מקפל את התפילין על הספסל הזה. אבל אתה אינך חייב הכרת הטוב לספסל זה'

הרב דוד יוסף שלוסברג שליט"א, אשר כל חייו פועל למען ידעו דור אחרון צדיק מה פעל, ואף חיבר והוציא לאור ספרים בלה"ק ובאנגלית להעביר את ההוד וההדר שראה בצלו של מורו ורבו הגדול. לזכותו של הרב שלוסברג נזקף עד היום זיכוי הרבים אשר עוד באותם ימים הקליט את שיחותיו של רבי אליהו זצ"ל לאחר ששכנע אותו להסכים לכך, ועל ידי זה יכולים עד היום לשמוע את קולו בקודש בשיחותיו שהפכו לשם דבר בעולם המוסר.

ביקשנו מהרב שלוסברג לשמוע על טיב הקשר שהיה בין רבי אליהו ובחורי הישיבה?

טיב הקשר... הדבר הראשון שבחור בישיבה ראה בבוקר היה את רבי אליהו כידוע, רבי אליהו היה קם בשעה מוקדמת בבוקר, היה מתעטף בטלית ותפילין ומתחיל לומר פסוקי דזמרה בנעימות, ותוך כך עובר בין חדרי הפנימיה ומעודד את הבחורים לתפילה.

"הוא היה מתנגד גדול לעורר בחור מתוך גערה, הוא טען שמי שמעורר בחור מהשינה בגערה הורס לו את כל היום, ומשום כך היה רבי אליהו מעורר בעצמו את הבחורים... ומה היה המחזה הראשון שהיה בחור בכפר חסידים רואה ברגע קימתו בבוקר: דמות של מלאך אלוקים.

פעם פנה אליו אחד מהבחורים המבוגרים ואמר: 'רבי, יש לנו טענה! זה שהרבי מעורר את הבחורים הוא בגדר זקן ואינו לפי כבודו! לא מתאים לרבי להיכנס לחדרי הפנימיה ולעורר

בחורים ישנים' הגיב רבי אליהו: 'בישיבה אין לי כמעט שום הזדמנות לגמול חסד! כמה אפשרויות לגמילות חסדים ישנן בחיי ישיבה. אם חיפשתי ומצאתי דרך לגמול חסדים ולשמש תלמידי חכמים ע"י שאני מעוררם בבוקר לתפילה, רוצים לקחת גם את מעט הגמילות חסד שאני יכול לקיים?'

כאמור רבי אליהו הקפיד להעיר את הבחורים בנעימות ולא בגערה. ולכן בסוף התפילה היה רבי אליהו סוקר בעינו האחת את היכל הישיבה ורואה מי הוא שקם לתפילה ומי לא, ואז היה מזדרז לפנימייה כדי להעיר את הבחורים הישנים. וגם אז הוא לא העיר אותם בגערה או בטרונגה, אלא כך אמר להם: 'עוד מעט סוגרים את חדר האוכל ולא יהיה לך מה לאכול עד השעה 2:30 בצהרים.'

בין סעודה מפסקת לתפילה זכה

מה היה עיקר העבודה שראיתם בשנים בהם זכיתם להיות מבאי ביתו? "אפשר לדבר ללא סוף כמעט על כל דבר. ר' אליהו היה צדיק יסוד עולם. לא היה דבר שלא היה מיוחד בו. אבל יותר מכל, עבודת המידות והמחשבה על כל אדם היתה בצורה של שמענו ולא ראינו כזאת מעולם.

רבי אליהו לופיאן זצ"ל צילום: אריה בן ששן - CC BY-SA 2.5

נסענו ברכבת ברוסיה והמרחקים שם עצומים. נוסעים ימים ובין תחנה לתחנה שעות ארוכות. היו ברכבת דרגשי שינה, בדרגש העליון רבץ גוי מגושם שקונן כל הזמן: "אני צמא, אני צמא! כמה שאני צמא, הוי כמה שאני צמא!" חור בראש!

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על המלחמה עם היצר הרע

נתבונן בדברי הגמרא (יומא לה ע"ב): עני עולה למרום ונשאל מדוע לא עסק בתורה, עונה: "עני הייתי וטרוד במזונותי". ניחא. אמנם עונים לו: כלום עני היית יותר מהלל, יש לו "מחייב". אבל התנצלותו מוכנה. שהעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו. (עירובין כא כ"ב). עשיר נשאל ועונה: "עשיר הייתי וטרוד בנכסי". מוכן, למרות שאומרים לו: כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר בן חרסום שלא הפרע מלמודו על ידי עשרו, אבל הרי מרבה נכסים מרבה דאגה (אבות פ"ב מ"ז), התנצלותו מובנת, גם אם אינה מתקבלת.

אבל הרשע נשאל ועונה: נאה הייתי, וטרוד ביצרי- וזה, לא מוכן. כמה זמן ביום חוטאים?! מילא העניות מלפפת כל היום. העושה, מטריד כל היום, אבל העברות, מדוע יפריעוהו מללמוד כיכולתו? והתשובה: שכבר נלכד ברשות היצר, הוא מסור בידי העברה ומלפפת לפני ואחרי ובשעתה!

ואני נזכר, נסענו ברכבת ברוסיה, והמרחקים שם עצומים. נוסעים ימים, ובין תחנה לתחנה שעות ארוכות. היו ברכבת דרגשי שינה בשלוש קומות, בדרגש העליון רבץ גוי מגושם שקונן כל הזמן: "אני צמא, אני צמא! כמה שאני צמא, הוא כמה שאני צמא!" חור בראש!

הרכבת עצרה בתחנה, והוא רובץ ומקונן. אמרתי לו: "אנדריי, הב את קנקנך!" מיהרתי וירדתי לרציף, והבאתי לו קנקן מלא, ורקנו בלגימה אחת. רצתי שוב, ומלאתי בשנית. עכשיו, יהיה מעט שקט. הרכבת החלה בנסיעה, ולפתע נשמע קולו הבכיני: "אוי, כמה שהייתי צמא, אין לכם מושג כמה הייתי צמא! כך העברין שנלכד ברשת היצר, כוסף לעברה לפני, ומתרפק עליה אחריה. וסוף דבה: "טרוד ביצרי" רחמנא לצלן. ואף אנו במצב זה! נהיה כנים עם עצמנו: רוצים אנו להשתנות, רוצים להשתפר לכוון בתפילה, להתמיד בלימוד, לשמור את הלשון, את העיניים את המחשבה - יודעים שהשרפה מלפפת, אבל שבויים, משותקים... אין לנו אלא לבקש: אנא, החזר לנו את יכולת התנועה, את האפשרות להינצל, את הכח לברוח! "יהי רצון מלפניך, שלא אחטא עוד!"

(מתוך והגדת - יום כיפור)

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי שלא אחטא עוד!

מי יסביר לי בקשה זו? זה מזכיר לי: המשגיח שוחח עם בחור שיחה נוקבת, זה לא יוכל להמשך כך. התפילה היא מסדרי הישיבה, ובן ישיבה חייב לקבל אחריות על סדר יומו. ללכת לישון בזמן ולקום בזמן, ולבוא לתפילה בשעה היעודה. אם אינו יכול, שיחפש ישיבה אחרת. נוסח מוכה, מדור דור.

הבחור מאזין, כנהוג, והמשגיח מסים, כנהוג: "נו, אז ממחר רואים אותך בתפילה?"

והבחור עונה, כנהוג: "אם ירצה השם".

וכלם יודעים איך המשגיח מסים: "השם רוצה, כעת צריך אתה לרצות!" מוכר ודאי!

אז מה: "יהי רצון מלפניך שלא אחטא עוד?" ה' ודאי רוצה, אנו צריכים לרצות! את התשובה שמעתי מרבי אליה לופיאן זצ"ל, בבאור הבקשה: "ואל תביאני לא לידי חטא ולא לידי עברה ועוון". "יד", באורה: רשות וכמו: "ויקח את כל ארצו מידו" (במדבר כא, כו). הבקשה היא שלא נלכד ברשותה של העברה, כי אז לא נוכל

להיחלץ. ולכן הוזהרנו לברוח מן העברה (אבות פ"ד מ"ה). והיינו, לא רק שלא לעשותה, לברוח מלהילכד בה, אלא גם אם נלכדנו, שנמחר לנוס בטרם תשתלט עלינו ותשעבדנו, ולא נוכל להימלט!

משל למה הדבר דומה? לנכה המשותק ברגליו, ולפתע מריח הוא אבכת עשן. ארון החשמל התלקח, והדירה עולה בלהבות. החום ללא נשא, העשן מדמיע ומשנק, הלהבות פורצות בעד הפתח, מכלות את השידה, את הארון, את השטיח, מלחכות את המטה- למה אינו בורח, למה אינו נמלט?

כי הוא משותק...

מחר ימצאו את עצמותיו המפויחות.

"יודעים הרשעים שדרכם למיתה" (שבת לא ע"ב). אם יודעים, מדוע אינם חוזרים? "אלא שיש להם חלב על כסלם", שכבת בדוד, שתוק, "הרשעים הם ברשות לבם" (בראשית רבה לד, י), שבויים ביד יצרם.

פנה אליו המארח ואמר לו: יודע אני כי הנך יהודי. היהודי נבהל מאד מחשש שמא יסגירו לנוצרים ומיד ישרפוהו חיים. הרגיעו המארח ואמר לו: "אין לך ממה לחשוש, כיון שגם אני יהודי מאותם האנוסים"

יש לבאר, מפני מה מתוודים על חטאים הנעשים באונס, בתפילת על חטא "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון"
הלא אין הדבר תלוי בנו כלל

כי הוא התארח אצל גוי גמור ויודע בוודאות שאכל מאכלות אסורות, כי ראה את הדבר אחר שהרגוהו וכו', אולם היה מותר לו לאכול זאת ע"פ דין מחמת פיקוח נפש, הן משום שלא יגלו שיהודי הוא ויהרגוהו משום יהדותו, והן משום שאחרת אם יצום ולא יאכל את אותם מאכלות אסורות אזי ימות ברעב.

כשהגיעו למחוז חפצם פנה אותו יהודי שאכל את אותם מאכלות האסורות לרב ושאלו, מפני מה הקב"ה מנע מחברי להיכשל באונס ואילו

אותי הכשילו, הלא אין משוא פנים לפניו יתברך?! ענה לו הרב, שייזכר האם פעם נכשל ואכל מאכלות אסורות במזיד. נזכר אותו יהודי שכאשר היה צעיר לימים והלך לדרכנו, הריח ריח תבשיל שחבריו הגויים הכינו, הציעו לו לטעום ולא יכול היה להתאפק וטעם, אולם הוסיף שכבר עשה על זה תשובה שלימה. א"ל הרב, כי זה הנכשל במזיד מזדמן לו להיכשל בשוגג. וחברך שלא נכשל מעולם במזיד, והקפיד על זה, לכן עזרו הקב"ה ומנע ממנו מכשול אף בשוגג ובאונס.

וזהו הביאור בתפילת על חטא, "על

חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון". דיש לבאר, מפני מה מתוודים על חטאים הנעשים באונס, הלא אין הדבר תלוי בנו כלל. ולמבואר מיושב היטב, כי מה שנכשל במזיד זה הביאו להיכשל באונס. והיינו דאמרין מגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב, כיון שהוא חייב מגלגלין עליו חובה שיעבור על חטאים הנעשים מחמת אונס (דביר קדשו).

(מתוך עלונו של הרב חנניה צ'ולק - שבועות)

ה"בן איש חי" מביא מעשה בספינה שהפליגה בלב ים, והיו בה שני יהודים, ולפתע פרצה סערה נוראה בים וחישבה הספינה להישבר, וכמעט שטבעה במצולות ים. לאחר מאמצים מרובים הצליחו המלחים להביא את הספינה לחוף מבטחים, שהיה זה במדינת ספרד.

באותה התקופה בזמן האינקוויזיציה, כל יהודי שנתפס במדינה זו - אחת דינו היה למות בשריפה. כששמעו אותם שני יהודים שנמצאים הם בספרד, מיד הסתירו את יהדותם לפרק הזמן עד שיתקנו את הספינה,

כדי שתוכל להפליג שוב לדרכה. בעלי הספינה ארגנו שכל אחד מהנוסעים יתארח אצל נתין מקומי למספר ימים עד למועד הפלגתם. אחד מהיהודים שהתארח אצל גוי מקומי, אכל וישן אצלו, וכשנפרד לדרכו פנה אליו המארח ואמר לו: יודע אני כי הנך יהודי.

היהודי נבהל מאד מחשש שמא יסגירו לנוצרים ומיד ישרפוהו חיים. הרגיעו המארח וא"ל: אין לך ממה לחשוש, כיון שגם אני יהודי מאותם האנוסים, ומכיון

שכך יודע אני להבחין את מי אני מארח, לכן זיהיתי מיד בהתנהגותך שהנך יהודי כמותי. והוסיף, ואני אומר לך את כל זאת בכדי שתדע שלא האכלתיך מאכלות אסורות, כיון שהכל היה כשו, שחוט כדין והופרד מבשר וחלב.

שמח היהודי שמחה גדולה שלא נכשל אפילו שהיה במצב של אונס גמור ופקוח נפש. כשחזרו לספינה סיפר אותו יהודי לחברו את שארע לו, ועל הסייעתא דשמיא המרובה שלא נכשל במאכלות אסורות. א"ל חברו,

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

איזה דרשן רשאי לעמוד בגב מופנה לארון הקודש? אילו חפצים מותר להניח בארון הקודש?

והאם מותר לנגוע ביריעות ספר התורה בשעת הגירת האבנט?

נוהגים לעמוד בעת שהחזן עומד ומחזיק את ספר התורה בידיו - כגון באמירת 'ברכת החודש' למנהג בני אשכנז - ובעת שארון הקודש פתוח. מעיקר הדין אסור להניח בארון הקודש מאומה מלבד ספר התורה, כיון שהוא מיוחד לקדושה החמורה של ספר תורה. אולם, נהגו להניח בו את החפצים הנלווים לספר התורה, כגון הכתה, או הי"ד שבה מצביעים בשעת הקריאה. ונחלקו הפוסקים אם מותר להניח בו ספרי נביאים הכתובים על גבי קלף כספר תורה.

אסור לעמוד בגב מופנה לארון הקודש, משום שיש בכך גנאי לספר התורה. והכהנים בשעת ברכתם רשאים וחייבים לעמוד כך, משום 'אימת ציבור', כלומר, שאין זה הולם שיעמדו כשאחוריהם מופנים לציבור. וכן הדורש בדברי תורה - רשאי לעמוד כשגבו מופנה לארון הקודש, מפני שעמידתו כך היא ארעית; ויש אומרים שהטעם הוא מפני שזהו כבודה של התורה שמודיע לציבור את חוקי האלקים ואת תורותיו. ויש שכתב שאם אין כוונת הדרשן לשם שמים - אינו רשאי לעמוד בגב מופנה לארון הקודש.

[משנ"ב קסו, יז, ושעה"צ יח; ביאורים ומוספים דרשו, 22. שו"ע או"ח קסז, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2 ו-6. משנ"ב קנ, יד, ושעה"צ יג; ביאורים ומוספים דרשו, 40. משנ"ב קנד, לא; ביאורים ומוספים דרשו, 37]

הרב יהודה יעקבזון
בפרשת השבוע נאמה: "לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתָּם אִתּוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית ה' אֲלֵקֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד". הרמב"ם מציין פסוק זה כתימוכין לכך שצריך לנהוג כבוד מופלג בספר התורה: "ספר תורה נוהגים בו קדושה יתירה וכבוד גדול... ולא יאחז את ספר תורה כשהוא ערום... כל הרואה ספר תורה כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו... מצוה לייחד לספר תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי... ולא יחזיר אחוריו לספר תורה... כל מי שיושב לפני ספר תורה ישב בכבוד ראש באימה ופחד, שהוא העד הנאמן לכל באי עולם, שנאמר 'והיה שם בך לעד', ויכבדהו כפי כוחו". ונעמוד בקצרה על פרטי ההלכות לפי הסדר שהזכיר הרמב"ם.

אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר התורה. וזאת אף כשנטל ידיו תחילה. ולכן נהגו לעשות לספר התורה שני 'עמודים' - המכונים 'עצי חיים' - כדי שיוכלו לגוללו מתחילתו לסופו ומסופו לתחילתו ללא מגע ביריעותיו. ולמנהג בני אשכנז שחוגרים את הספר באבנט, יש להיזהר בעת חגירת האבנט שלא לנגוע ביריעות, אך אם לא ניתן לחוגרו ללא נגיעה ביריעות, אין איסור בדבר.

בעת שמוליכים ספר תורה צריך לעמוד מפניו עד שיניחוהו במקומו - בארון הקודש או על הבימה, או יִשְׁבּוּ עִמּוֹ, או עד שיעלם מעיניו. וכן

מדוע חזר בו הגר"א מוילנא זצ"ל מכוונתו לעלות לא"י?

זצ"ל, אב"ד דקאליש (הוא ר' אליהו רגולער תלמיד הגר"ח מוולז'ין), כי ברור לו ממעשים, וכן מכתב יד קדשו, כי הגאון נ"ע היה ניצוץ משה רבינו ע"ה, ועל כן לא נתנו לו רשות מן השמים ליכנס לארץ".

הרד"ל שם, תמה מהעובדה שרשב"י ועוד אחרים היו מנשמת משה רבינו ע"ה, כמבואר בס' הגלגולים (למהרח"ו פל"ה) ובכל זאת עלו ובאו לא"י? ר' אברהם שמחה מאמציסלאב שם, גם פקפק בטעם זה, וכתב "לא שמיע לי, כלומה, לא סבירא לי, מכמה טעמים".

אולם בס' תולדות יצחק (לר' יצחק כהנא, תלמיד ר' אייזיק חבר זצ"ל עמ' ק"נ) כתב ג"כ כה"ר א ראגולר ע"ש.

(קב ונק)

הרב צבי וינברג

"וְהָיָה אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה". (דברים ל"א, ב')

ידוע ומפורסם שהגר"א מוילנא זצ"ל התחיל לעלות לארץ ישראל, ובאמצע הדרך חזר בו וסב על עקבותיו. הערכות שונות הועלו ונכתבו, מה הייתה הסיבה לביטול הנסיעה, וכיצד ידע כי לא ניתנה לו רשות לכך משמים? כמו שאמר לבנו (נדפס בהקדמת בניו לביאור הגר"א לשו"ע או"ח), שהפציר בו לגלות את הסיבה, "אין לי רשות מן השמים".

ישנה שמועה (מובא בס' "הגאון" עמ' 468 הע' 14) המספרת, שהגאון כבר ישב על האונייה בדרכו לארץ ישראל, אלא שלפתע נפל מידי ספר תנ"ך ונפתח לנגד עיניו בפסוק: "לא תעבור את הירדן הזה", והגאון ראה בזה רמז, כי מן השמים מבקשים למנוע את נסיעתו.

בס' עליות אליהו (הערה פ"ו) כתוב: "שמעתי מפי מו"ר הגאון מ' אליהו

מהי הסגולה שכתב הגר"ח פלאג'י זצ"ל לחשוכי בנים?

הרב צבי וינברג

יְעִתָּה כְּתָבו לְכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (דברים ל"א, י"ט)

המצווה האחרונה בימנין תרי"ג- היא מצות כתיבת ספר תורה, הנלמדת מפסוק זה, והמצווה הראשונה היא מצות פרייה ורבייה.

וכ' בס' "ברכת מועדיך לחיים" (להגר"ח פלאג'י זצ"ל חלק א' דרוש א' לס"ת): "שמעתי מפי קדוש אבינו מלכינו הגאון המפורסם מרן זקני ז"ל (בעל החקרי לב), דקבלה בידם, דכמה חשוכי בנים שלא הולידו כלל, על ידי שקיימו מצות כתיבת ספר תורה זכו להיבנות והולידו בנים ובנות", ע"כ.

ואפשר שלשיטת הרא"ש (מובא בטור יו"ד סי' ר"ע), שהאינדנא שכותבין ספר

תורה ומניחים אותו בבית הכנסת בהם ברבים, מצות עשה על כל

ישראל אשר ידו משגת לכתוב חומשי התורה ומשנה וגמרא ופירושיהם להגות בהן הוא ובניו.

א"כ ה"נ בנידון דידן אפשר שהסגולה בזה גם להוציא ספר, כדי שבזה יזכה שיהגו הוא ובניו.

בספר חסידים (אות תתעד) מובא: "מעשה באיש אחד שנתן לאשתו זקוק (מטבע) שתקנה בו מעיל, אמרה לו אותו זקוק תן לי, ותן לי רשות לקנות בו ספר, או אשכיר סופר שיכתוב לי ספר, ואשאל ללומדים שילמדו בו, והרתה וילדה בן וכל אחיו היו עמי הארץ כי אם אותו בן היה למדן".

וכן הובא בס' מעבר יבוק (שפת אמת פכ"ו) "אשה שקונה ספרים להשאלין לאחרים ללמוד זוכה לבנים תלמידי חכמים".

(קב ונקי)

האם יש עניין לעשות "קידוש לבנה" במוצאי ז' אדר?

הרב צבי וינברג

כתב רש"י "אנכי היום" - היום מלאו ימי ושנותיי, ביום זה נולדתי ביום זה אמות, ובגמ' מגילה (ג): איתא שבז' אדר נולד ובז' אדר נפטר משה.

בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סי' ל"ב): נשאל באופן שיצא ז' אדר ביום חמישי, ויש שרצו לעשות קידוש לבנה בליל שישי ולא לחכות למוצאי שבת, וטעמם עמם, דהרי כבר עברו ז' ימים מהמולד והגיע זמן קידוש לבנה.

אמנם, בזמן רגיל היו מחכים למוצאי שבת כדין, אולם כיון שיום חמישי ז' אדר הוא יום פטירתו של משה רבינו ע"ה, וכניסת יהושע לתפקיד המנהיג של כלל ישראל, שעליו נאמר "שפניו כפני לבנה" נמצא שיש ענין מיוחד לקדש הלבנה בליל שישי.

השיב להם, שזה טעם פגום מעיקרא, ולא ידעתי מאין יצא להם טעם זה וכו', ומה בשורה טובה יש כאן שנסתלק משה, וניתן רשות ליהושע שהוא

רק "כפני הלבנה", עד שאמרו בש"ס אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה. מה גם שניתן כבר ליהושע רשות קודם מיתת משה, ועוד מה בשורה טובה יש כאן, כיון שגם יהושע כבר נסתלק עם כל הדורות הראשונים, והדור יתום נשאר לפנינו,

ואין לנו לבדות חידושי דינים נגד השו"ע בלי ראייה מספקת, וראוי לגעור באותן שרוצין לעשות כן.

(קב ונקי)

- מדוע נתן משה את התורה רק לבני לוי?
- מדוע נאמר "ועתה" על מצות כתיבת ספר תורה?
- מה היא ההדגשה במילים "כתבו לכם"?
- מדוע נאמר על לימוד התורה "שימה בפיהם"?

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

הלכה רבתא לשבועא

המאריך בסעודה שלישית - האם יצא ידי חובת 'מלוה מלכה'?
ומה ראוי שלא לעשות עד לאכילת 'מלוה מלכה'?

שיכוון באכילתו לשם כך. ויש אומרים שאף באופן זה צריך לערוך סעודה נוספת במוצאי שבת; וכן על פי הקבלה יש ענין בסעודה נוספת. ולכתחילה יש לאכול פת בסעודה זו, וכן ראוי להדר ולאכול בה בשר או תבשיל אחר. אולם, אם אין לו פת ותבשיל, או שאין בכחו לאוכלם מחמת שאכל סעודה שלישית בסמוך לצאת השבת - רשאי לקיים סעודה זו במיני מאפה, או לפחות בפירות. וכתבו קדמונינו שיש אבר אחד בגוף האדם הנקרא 'נסכוי', אשר ניוון רק מאכילה של מוצאי שבתות, ואבר זה לא נהנה באכילת עץ הדעת על ידי אדם הראשון, כיון שאכילה זו בערב שבת היתה, ולפיכך לא נגזרה עליו גזירת המוות, וכשכלה גוף האדם לאחר מותו, נותר אבר זה בשלמותו עד לתחיית המתים, ובכוחו יקום הגוף לתחייה בתחיית המתים לעתיד לבוא.

[שו"ע או"ח ש, משנ"ב א-ב, ושעה"צ ז; ביאורים ומוספים דרשו, 5-2]

הרב יהודה יעקבזון

מצוה לאכול סעודה רביעית במוצאי שבת, כדי ללוות את השבת ביציאתה כדרך שמלויים מלך ואדם חשוב בצאתו מהמקום, ולכן נקראת סעודה זו 'מלוה מלכה'. ומצוה לערוך את השולחן באופן שבו עורכים תמיד שולחן לסעודה, לכבוד השבת. ונחלקו הפוסקים אם נשים חייבות בסעודה זו. ויש שנהג לאכול סעודה זו גם במוצאי יום טוב. ומכיון שמטרת הסעודה ללוות את השבת, טוב להקדימה, כדי שתהיה סמוכה ליציאת השבת. ואם אינו תאב עדיין לאכול, ראוי שלא יעסוק במלאכה בדרך של קבע עד לאחר סעודה זו. ועל פי הקבלה ראוי בכל מקרה שלא לאחר את הסעודה מעבר לחצות הלילה, כיון שעד אז שורת קדושת השבת. ואם האריך בסעודה שלישית לתוך הלילה - יש אומרים שאינו צריך עוד לאכול 'מלוה מלכה', שהרי ליוה את השבת בסעודה; ויש שכתב

הצטרף עוד היום וקבל את הניודלטר היומי הגיליון אליך ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

אמרה האשה מיד, אין כל בעיה הוא יוכל לשהות אצלנו בבית. האשה התרגשה מאד, ואז שאלה אותה לשמה - והיא השיבה: 'פריידא הכהן', התברר כי מדובר ברעייתו של מרן ה'חפץ חיים' זיע"א

<<< המשך מעמוד 11

השמחה שהיתה בבית כשאבא זצ"ל רכש את כל הסט של ש"ס וילנא חדש, אבא ידע להחזיר זאת מבלי לומר מילה, ידענו שלערך התורה אין דבר הדומה לו, גם לא הון גדול וחשוב ככל שיהיה. כהרגלנו דרנו חמישה ילדים בבית עם חדר אחד, וכשרצינו ללמוד דבר מה, אבא היה לוקח אותנו לבית המדרש ללמוד שם, ובאחד הימים אני מתהלך עם אבא בדרך לבית המדרש, ולהפתעתנו בית המדרש היה נעול. מה צריכה להיות המחשבה בליבו של כל ילד שרואה זאת לנגד עיניו? זיק של שמחה שאולי נפטרנו מלימוד...

אך אבא לא אמר מילה, הוא תר וחיפש חלון שניתן לדלג ולקפוץ בו, וממרום שנותיו קפץ וחדר בחדווה לבית המדרש ואנו הילדים אחריו, השמחה לאחר מכן היתה בעריבות מיוחדת, ראינו שזה הדבר החשוב באמת עבורו, כי כך עולים ומתעלים כפי שינק במעונו של מרן ה'חפץ חיים'.

זוהי הסיבה שבסוף ימיו, כשהיה מלופף בייסורים קשים ומרים מחמת המחלה הנוראה שקיננה בגופו, וכשאבא לבקר לא יכולנו לעמוד מול ייסוריו, ולמרות זאת לא ויתר על שעותיו הקבועות בבית המדרש. ובאחד הימים כשאני מגיע ורואה את אבא מתפתל, והיה זה אך דקות לאחר ששב מלימודו, אני שואל גלויות - "אבא, אז איך היו לך כוחות ללמוד שעתיים ללא הפוגה בבית המדרש כהרגלך?!"

אורו פניו של אבא, ולמרות שמיעט תדיר בדיבור, הוא פונה אלי באומרו - "שמעליה, אגיד לך, ידעתי שאני צריך לעבור את הייסורים הללו, אך ידעתי שהתורה חשובה לי יותר מכל, נשאתי תפילה בליבי לבורא, שאם נגזרו עלי הייסורים אקבלם באהבה, אבל אבא אני מבקש ממך שלכל הפחות בשעתיים הלימוד הקבועות שלי אל תפקדני בייסורים אלו שאוכל ללמוד כהרגלי וליהנות מזיו אמריך. וככל הנראה הקב"ה שמע לתפילתי, ואני מצליח ללמוד את התורה משוש ליבי בהשקט ב"ה."

הגר"ש גלאי שליט"א דומע בספרו זאת, ואחר ממשיך במסר נוקב מעומק הלב - "זוהי ההכרה שצריכה להיות לכל בן עלייה, שעל שעות הלימוד לא מוותרים ולא מפסיקים בו דבר, ולומדים בו בקביעות ובשמחה".

* * *

הדור שלנו מלא בניסיונות, איך מחזקים את הציבור להתגבר על כך במיוחד בימים אלו?

הניסיונות בדורנו אכן קשים בהרבה מזדורות העבה, וצריכים לחוש בכך זכות כמה זוכים אנו להאיר במחשכים אודות כך. כפי שנמצא האדם בחושך גדול וזוכה הוא למצוא פנס שיאיר לו את המחשכים, הרי ככל שהחושך הוא גדול וחזק יותר, ככה שמחתו על מציאת הפנס והאור המגיע דרכו גדולים יותר, כך הוא הדבר בדורנו, שחושך מכסה ארץ, וככל שהאדם מאיר יותר בהתקרבותו לבורא יתברך בימים אלו, הוא זוכה

להאיר לכל העולם כולו, וזכותו גדולה היא עד מאד. במהלך השיחה המיוחדת עם הרב, נחשפנו לא מעט פעמים לסיפור התאונה שאירע עם הגאון רבי שמעון גלאי שליט"א לפני כט"ו שנים, שאחריה אמרו הרופאים שככל הנראה לא יוכל יותר לעמוד על רגליו, וכשאנו רואים אותו, ב"ה מרקד ושר לכבודו יתברך, הרי שרואים אמונה חושית לנגד עינינו, ואכן הרב דואג לומר בפנינו כי הוא חש "כבן ט"ו שנה בלבד". שכן מאז אותה תאונת דרכים הוא חש כי קיבל מהבורא יתברך את חייו במתנה, ועל כך כולו מלא הודאה לבורא יתברך דבר יום ביומו, וראוי להודות ברבים, שיוכלו ללמוד מכך לקח.

ולגוף המעשה, הדבר התרחש לעיני קהל רב בשעה שמכוננית ובה נהג שוטה, פגעה ברב בלכתו ברחוב, ופצעה אותו ברגליו, הרב שליט"א הופל אל הכביש שותת דם, והנהג שהיה שוטר נתקף גם הוא בהלם, הוא מיהר לגשת אליו ולשאול במה אפשר לעזור לו?!

הגר"ש גלאי בעוצם ייסוריו וכאביו, לא שכח את אלוקיו, ולמרות שהדיבור ברגע זה היה מאד קשה עליו, וכמעט בלתי אפשרי, השיב לשוטר שפגע בו בחמימות - "אם אתה רוצה לעזור לי, קבל על עצמך לשמור שבת..."

בעת שהתרחשה התאונה עברו במקום בני זוג שעדיין אינם שומרי מצוות, גם הם מיהרו אל הפצוע לנסות ולסייע, ואז הזדמן להם להאזין לשאלתו של השוטה, ולשמוע בתדהמה את תשובתו של היהודי החרדי, שהיה מוטל על הכביש בחוסר אונים מוחלט. הם לא הצליחו להבין איך ייתכן שכל מה שמעניין אותו ברגע כואב זה היא השבת.

כאשר עזבו את זירת התאונה והמשיכו בדרכם, הרהרו בני הזוג בגבורת הנפש של איש זה, שגם כאשר עוברים עליו באותם רגעים ייסורים נוראים, איינו חושב על עצמו, אלא כל מעייניו נתונים בריבוננו של עולם, ובמתנה הטובה שקיבלנו ממנו, היא השבת שהעניק לעמו, ועד כדי כך נחרטה בנפשם הפגישה עם היהודי הפצוע, שהם הרגישו חובה לברר את זהותו ולבוא אליו לביקור בבית החולים.

ואכן, כאשר הגיעו למיטתו של הרב בביה"ח, והציגו שהם היו נוכחים בעת התאונה שאירעה עמו, נדהמו להיווכח בשנית, שהדברים שהשמיע מעל מיטתו נסובו על הזכות הגדולה של העם היהודי בשמירת שבת.

כשנפרדו מהפצוע נישק אותו האיש החילוני בחום רב ואמר בפני כל הנוכחים - "רק עכשיו אני מבין את מעלתם של לומדי התורה, אם אדם שנמצא בבית המדרש יכול להפוך את עצמו מבהמה לאדם, והדבר היחיד העומד לנגד עיניו הוא רק שם אלוקיו והכנסתם של יהודים נוספים בעול קיום המצוות, והוא שונה מדמותם של אנשים שמקומם אינו בבית המדרש, ששם כל אחד דואג לעצמו".

קידוש שם שמיים גדול היה באותה שעה בבית החולים.

(סוף שבת קודש, יתד נאמן פרשת כי תצא)

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

היה בחור שהתעניין לדעת מה עושה צדיק יסוד עולם כזה בערב יום הכיפורים בין סעודה מפסקת לתפילה זכה. התחבא תחת השיחים ועקב אחריו לגודל פליאתו ותדהמתו מצאו הולך לפנימייה..

<<< המשך מעמוד 12

א צ'אצ'קאלע

רבי דוד שלוסברג הוא זה שהשאיר בעולם את 'קול אליהו', הלא הן 40 הקלטות בהן נשמע קולו הזך והצלול של רבי אליהו לופיאן מהדהד ברמה. מאז הופצו הקלטות, לפני כעשרים שנים, ועד היום הזה, זכו אלפי אנשים לשמוע את השיחות של רבי אליהו לופיאן מהדהדות בכל עוצמתן. כמה וכמה אנשים העידו בפני רבי דוד שלוסברג שמאז שהם שמעו את הקלטות של רבי אליהו כל תורתם תפילתם וחייהם השתנו לגמרי... הרב שלוסברג מספר כי מאחורי קלטות אלו יש רקע מעניין: למדתי בישיבת 'נר ישראל' בולטימור בארה"ב, שם גם קניתי את הטייפרקורדר הנייד הראשון, דבר נדיר להשגה. הטייפרקורדר היה הרבה יותר גדול מהמזוודה שלי, משהו ענק ומסורבל. כשהתכוננתי לעלות ארצה כדי ללמוד בישיבת כפר חסידים רציתי למסור את הטייפ הענקי לאחד מחבריי שחזר לארה"ב אחר כמה שנות לימוד בישיבת פוניבז. אותו חבר אמר לי 'אתה נוסע לארץ ישראל ללמוד בכפר חסידים ורוצה לתת לי את הטייפ? הלא שם אתה יכול להקליט את רבי אליהו לופיאן?' 'כשהראיתי את הטייפ הענקי לרבי אליהו בפעם הראשונה וביקשתי ממנו רשות להקליט, הוא התייחס בביטול לכל העניין, והפטיה: 'אצ'אצ'קאלע' (צעצוע) ולא נתן לי רשות להכניס את הצעצוע לבית המדרש. כך נמשך הדבר זמן מסוים. עד שהגיע העניין של 'הכרת הטוב' וכשרבי אליהו הגיע לעניין של הכרת הטוב השתנו אצלו כל הכללים! "היה זה לאחר שניקיתי לו את העין. כידוע רבי אליהו לופיאן חי עם עין אחת בלבד. את הראיה בעין השנייה הוא איבד במהלך ניתוח רגיל של הסרת קטרקט. בעיצומו של הניתוח עלה לחץ דמו לגבהים באופן פתאומי וזה גרם לו לאבד את הראיה בעין. לאחר שפעם ניקיתי לו במסירות את העין היחידה בה ראה, הוא החל פתאום להתעניין בצ'אצ'קאלע שהבאתי מאמריקה.

"את השיחות שאמר במוצאי שבת, הוא לא רצה לכתחילה שיקליטו, אבל מחמת הכרת הטוב הוא נעתר לבקשתי, רק התנה תנאי שהוא לא יראה איך שמקליטים אותו. עשינו מבצע שלם, את הטייפ עצמו החבאנו ב'אוצר', ומשם התגייסו הבחורים להשיג חוטי חשמל עד למקום מושבו, החוטים המאריכים הוחבאו מתחת למקום מושבם של הבחורים. המיקרופון היה מונח לצדו אבל מוסתר, וכך היה יכול לומר את השיחה במוצאי שבת מבלי לראות 'ענייני חול' למול עיניו. אבל את השיחה שמסר ביום שלישי הוא הרשה להקליט כרגיל. גם כשהטייפ עמד מול עיניו.

"פעם אחת לאחר גמר סעודת מלוה מלכה הוא שאל אותי: הצלחת להקליט את השיחה? הבא אותה אלי, אני רוצה לשמוע! הבאתי את הטייפ וראיתי את רבי אליהו מתיישב לשמוע את השיחה של עצמו. "מה אומר ומה אדבר, אז באותה הזדמנות למדתי באיזו צורה בן אדם צריך לשבת לשמוע שיחת מוסר? רבי אליהו ישב בכובד ראש, כובעו לראשו, ונענע עצמו אילך ואילך כמו ששומע שיחת מוסר מבעל מוסר אחר. אחר כך הסביר לי: 'גם אני צריך לשמוע שיחות מוסר, אני אומר מוסר לאחרים, אבל גם אני צריך לשמוע מוסר לעצמי. ומכיון שלא היה לו מי שישמיע לו מוסר לכן שמע את השיחות שלו עצמו. הדבר הפך למנהג קבוע, כל אימת שהקלטתי אותו היה יושב ושומע את השיחה לאחריה.

בהזדמנות אחרת אמר לי: חבל שלא המציאו את הטייפ לפני חמישים שנה, היו לי הרבה דברי ערך, יקרים מאד, ששכחתי. אם היו יכולים להקליט אז, הדברים היו משתמרים. לפעמים היה מבקש ממני למחוק קטעים מסוימים מהקלטות שהיו מיועדים עבור בני הישיבה בלבד. (המבשר מוסף קהילות אלול ע"ו)

המתח שלנו בימי אלול – לא רק אינו מעלה, אלא מוריד את האדם לשאול תחתיות... מי שמוגיע בהרגשה של מתח אל הימים הנוראים – לא עשה כלום לא לכך התכוונו גדולי המוסר, בעוררם על סגולות הימים הנוראים

<<< המשך מעמוד 8

זאתם נמצאים, מכל מקום שאליהם התדרדרתם, צאו מהבוץ, אני רוצה אתכם שוב לידי. בואו אליי, בואו, רק תבואו - - - איך אמר פעם המשגיח הגר"ש וואלבה זצ"ל? אם היו שואלים אותנו חידה: מהו הזמן שכל הבריאה שמחה וחוגגת בו? היינו משיבים ואומרים שכך יהיה מן הסתם רק כאשר יבוא המשיח. ומה היא האמת? "ישמחו השמים ותגל הארץ, ירעם העם ומלואו, יעלו שדי וכל אשר בו", ומתי? "לפני ה', כי בא לשפוט את הארץ!"

הדין והמשפט של הקדוש ברוך הוא מעורר את כל הבריאה לעלוז ולשמות. המטרה של המשפט העליון היא - שנזכה בחיים טובים יותר. לכן קורא לנו הקב"ה לבוא אליו, שנחזור בתשובה, כדי שיוכל להשפיע עלינו את כל ההשפעות הטובות.

(מתוך ראיין למרווה לצמא אלול תשע"ה)

זה שהכעיס כל כך את בוראו? אין לו תקנה.

כך הוא חושב, אבל מה לעשות שהקדוש ברוך הוא חושב אחרת? מה לעשות שאלוהי מרום רוצה גם בתשובת רשעים גדולים ממנו בהרבה? היה פעם בחור, שבעקבות משבר עזב את הישיבה והתגייס לצבא. פעם אחת קיבל גלויה מחבר בשם שמואל. הוא לא זכר חבר בשם כזה, אך כאשר פתח את המכתב - התעלף כמעט. היה זה ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, שכתב לו: יקירי ואהובי, בכל מקום שאליה הגעת, בכל מקום שבו אתה נמצא, אני רוצה לפגוש אותך ולשוחח אתך. הבחור לא היה יכול לעמוד מול פרץ רגשותיו, ופשוט ברח מהבסיס והגיע לישיבה. הוא פגש את ראש הישיבה, שהמתין לו כל כך, והקדיש בעבורו לילה שלם כדי לשוחח עמו, ובסופו של דבר - שב לישיבה. כל אחד מאתנו מקבל מכתב כזה מהקדוש ברוך הוא עצמו, בימים אלו וגם כל השנה. גם הוא, בחיבה גלויה, מבקש מאתנו בתחנונים: בכל מקום

האם ניתן ליטול ידיים במיץ תפוזים? האם ניתן ליטול ידיים בשני ספלים? ומתי לא חל הכלל "ספקא דרבנן לקולא"?

נטילת ידיים בנוזלים שונים

- יש אומרים ש'מי פירות', דהיינו מיצי הפירות, כשירים לנטילת ידיים. ואין להקל בכך אלא בשעת הדחק, ויש ליטול ללא ברכה, וכשיתאפשר - יש ליטול במים.
- יש מהראשונים שסוברים שבשעת הדחק ניתן ליטול ידיים בין, ומהם שסוברים שניתן להקל רק בין לבין, הדומה למים, ולא בין אדום, אולם למעשה אין להקל כדעה זו כלל.
- לנטילת ידיים נדרשת כמות של רביעית (86.4-150 מ"ל, לשיטות השונות) מים. וכתבו ראשונים שהטעם לכך הוא מפני ששיעורו חכמים כי כמות זו מכסה את מקום הנטילה ביד כנדרש.

שיעור 'רביעית' לנטילת ידיים

- לנטילת ידיים נדרשת כמות של רביעית מים. רביעית זו צריכה להיות מכונסת כולה בכלי אחד, ואם היא מחולקת לשני כלים ויותר, אף אם שפך את כולה בבת אחת על היד, אין זו נטילה.
- במשנה במסכת 'ידיים', כתוב ששני בני אדם יכולים ליטול את ידיהם מרביעית אחת של מים. ונחלקו הראשונים: יש אומרים שלא מדובר בכלל על נטילת הידיים עצמה, אלא על שפיכת 'מים שניים' להעברת המים הראשונים, אולם, לדעת רוב הראשונים, שני בני אדם יכולים ליטול את ידיהם מרביעית אחת, אלא שנחלקו בנוגע לאופן בו ניתן לעשות זאת.
- לדעת ראשונים רבים, אין צורך לשפוך את המים בנטילת ידיים אלא על האצבעות, עד לנקודת חיבורן לכף היד. ולדעת רבים אחרים מקום הנטילה הוא עד נקודת חיבור כף היד לזרוע. וכן המנהג.

חציצה בטבילה ובנטילת ידיים

- כל הטעון טבילה במקוה, צריך שלא יהא דבר חוצץ ומבדיל בינו לבין המים, דהיינו דבר המכסה את רוב הגוף, או דבר שמכסה רק את מיעוט הגוף, אך מקפידים להסירו.
- בנטילת ידיים לסעודה יש את אותם דיני חציצה שבטבילת הגוף, דהיינו: דבר המכסה את רוב מקום הנטילה שביד, או דבר שמקפידים להסירו, אף שמכסה רק את מיעוט מקום הנטילה - חוצץ.
- הפוסקים כתבו דוגמאות לדברים שהדרך להקפיד להסירם, וחוצצים בנטילת ידיים לסעודה: שאריות בצק וחומרים דביקים נוספים, קוץ שלא נתחב לעומק ולא התכסה בעור, ועוד.
- דבר שהדרך להקפיד להסירו, נחשב כחציצה בנטילת ידיים לסעודה. ומי שידיו התלכלכו בדבר החוצץ, וניקה אותם היטב במים ובסבון, ונותר רושם של צבע על גבי היד, אין זו חציצה.
- דבר שהדרך להסירו בהזדמנויות שונות, כגון טבעת שמסירים אותה בעת לישת בצק, נחשב כחציצה על אף שבדרך כלל נמצא על היד.

ספקא דרבנן לקולא

- ספקא דרבנן - לקולא. אולם, לכתחילה, אם קל להחמיר - יש להחמיר. ויש אומרים שאף בדיעבד, כגון שספק אם קיים מצוה דרבנן, אם קל להחמיר - יש להחמיר; וכך יש לנהוג.
- לפי האמור, אם יש ספק בקשר לכשרות המים או הכלי לנטילת ידיים לסעודה, שהיא מצוה דרבנן, ויש מים אחרים או כלי אחר זמינים לנטילה - אין ליטול במים ובכלי המוטלים בספק.
- כאשר יש ספק בנוגע לקיום מצוה דרבנן, וניתן לבררו, אין זה נחשב כספק אלא בדיעבד, כשכבר עשה את מעשה המצוה באופן שיש בו ספק.

